Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 8 май 1968 йил, чоршанба ◆ № 106 (13.968). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ПИЛЛАЧИЛАРИМИЗНИНГ ДАСТЛАБКИ АРМУҒОНЛАРИ

●

ОЛИМЛАРИМИЗ ПАХТАЧИЛИКНИ ЮКСАЛТИРИШ УЧУН КУРАШМОҚДАЛАР

●

ЧОРВАДОРЛАР ЯНГИ МАРРАЛАРНИ ЭГАЛЛАМОҚДАЛАР

●

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ЯНГИ ЮТУҚЛАРИ

●

КАТТА ДЎСТЛИК БАЙРАМИ ЯҚИН

Беш йиллик вахтасида

ҚЎШИМЧА ФОЙДА

Тошкентдаги 56-ихтисослашган автобаза республикадаги энг ёш автохўжаликлардан бири ҳисобланади. У беш йиллигимиз тенгдоши. Ўтган йилнинг ўзида ана шу коллектив автомобилчилари ҳамма кўрсаткичлар бўйича планни орттириб бажардилар. Планга қўшимча равишда 150 минг сўмдан кўпроқ фойда кўрилди.

Беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун мусобақа авж олиб кетди. Бу ҳаракатда А. Казаров бошлиқ 3-колонна ва А. Абдукаримов раҳбарлик қилаётган шофёрлар бригадаси олдинги сафда бораётир. Озеров, Трафимчук, Зиёвуддинов, Соколов, Русин, Азимов сингари ўнлаб шофёрлар халқ хўжалиги юкларини ташиш топшириқларини муттасил ортиғи билан адо этиб, ҳар сафар ёнилғи иқтисод қилиб қолишга эришмоқдалар.

Тўрт ойлик план белгиланганидан аввал адо этилди. Халқ хўжалиги юкларини ташиш плани 127 процент, юк обороти плани 105 процент бажарилди. Коллектив кейинги уч ойда планга қўшимча 50 минг сўмдан кўпроқ фойда олди.

ЧОРВАДОРЛАРНИНГ тили билан айтганда бу йил баҳор чорва учун роҳати жон бўлди. Яйловлар, тоғ этаклари ўт-ўлан билан қопланди. Андижон, Фарғона ва Наманган областлари хўжаликларининг минг-минглаб чорва моллари боқиладиган Помир—Олай тоғи этакларида ҳам кўкат кўп ўсди. Водийдаги колхоз ва совхозларнинг моллари бу йил ҳам ёзда ана шу яйловларда ўтлатилади. Ҳозир улар тоғ этакларидаги ўтлоқларга ҳайдаб келинмоқда. Сиз суратда водий қўй-қўзиларининг яйловларга ҳайдаб келинаётган пайтини кўриб турибсиз.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ).

Ғўзани тўғри парвариш қилайлик

ЭКИННИ АРДОҚЛАЙМИЗ

Колхозимизда чигит экиш ўтган йилдагидан 10-12 кун илгари, апрель ойи ўрталарида тугалланди. Уруғ энг қулай агротехника муддатларида қадалди. Карта бурчакларига, ўқариқ бўйларига ўз вақтида чигит ташланиб, гектарлар пешма-пеш тўлдириб борилди. Барча майдонда уруғ тупроқнинг табиий намига қийғос ундириб олинди.

Чигит униб чиқиши биланоқ ғўза парвариши бошлаб юборилди. Экин қатор ораларини ишлашни чигит қадалиб бўлгандан кейин ёққан ёмғир натижасида ҳосил бўлган юпқа қатқалоқни юмшатишдан бошладик. Бу иш мустақил агротехника тадбири сифатида ниҳолларнинг ҳолати, карталарнинг хусусияти, тупроқ хоссалари тўла ҳисобга олинган ҳолда жуда эҳтиёткорлик билан ўтказилди. Қатқалоқни юмшатишда асосан ротацион юмшаткичлардан фойдаланилди. Унинг ишчи органлари тупроқни ҳаддан ташқари чуқур юмшатмайдиган қилиб ўрнатилди. Ротацион юмшаткичлар билан чигит тушган қаторлар 3-5 сантиметр, пичоқлар билан ғўза қатор оралари 6-8 сантиметр, панжалар билан 10-12 сантиметр чуқурликда юмшатилди.

Бизда ҳамма майдонлардаги ғўза қатор оралари икки томонлама ишланади. Одатда бундай далаларда дастлабки культивацияни кўндалангига ўтказиш талаб этилади. Шундай қилинса, тупроққа ҳаво яхши киради. Натижада ўсимликнинг қаддини тезроқ ростлаб олиши учун имконият вужудга келади, кейинги иш осонлашади. Биз агротехника қоидасининг бу талабларини бажо келтирдик. Буларнинг ҳаммаси самарали натижа берди ва беряпти. Тоза ҳаводан баҳраманд бўлган фойдали микроорганизмларнинг ҳаракати кучайиб, ғўзани жадал ривожлантиряпти.

Ғўза қатор ораларини кўндалангига юмшатиш экинни яганалаш билан маҳкам боғлаб олиб борилди. Бу ишга яганалашнинг тилини яхши биладиган тажрибакор колхозчилар қўйилди. Экин майдонларимизнинг шароитига, тупроқ хусусиятларига кўра 60Х60 сантиметрли схема асосида квадрат-уялаб чигит экилган карталарда ҳар уяда 3-4 тупдан, 60Х50 сантиметрли схема асосида уруғ ташланган участкаларда эса ҳар уяда 3 тупдан ғўза қолдириб кетилди. Бунда терим олдидан ҳар гектар пахтазорда камида 90-95 минг туп кўчат қолиши кўзда тутилди. Яганалаш карталарнинг кўндалангига юриб ўтказилди. Букетларни қўл билан ростлаш пайтида уяларда яхши ривожланган, бақувват, юмшатилмайдиган зонанинг ўртасига яқин жойлашган ғўза туплари қолдирилиб, заиф ва турли касалликларга чалина бошлаган ниҳоллар юлиб ташланди. Чигит ғуж бўлиб униб чиққан жойлардаги соғлом ғўзалар сийрак жойларга кўчат қилиниб, туплар текислаб олинди.

Бир неча кундан буён ғўза қатор оралари узунасига культивация қилиняпти. Чигит экишнинг қайси схемада ўтказилганлигидан ва ғўза қатор ораларининг қандай кенгликда бўлишидан қатъи назар, тракторлар экинни узунасига ишлашга мослаб қайта созланганда культиваторларнинг иш органлари ҳимоя зонасини 10-12 сантиметр кенгликда қолдириб кетадиган ва пичоқлар тупроққа 8-10 сантиметр чуқурликка ботадиган қилиб ўрнатилди. Стрелкали панжалар қаторларнинг қоқ ўртасидан юрадиган ва тупроқни 10-14 сантиметр чуқурликда юмшатиб кетадиган қилиб жойлаштирилди. Экин қатор ораларини узунасига шу кенгликда ва чуқурликда юмшатиш бегона ўтларнинг илдизи билан йўқотишга имконият бермоқда.

Кўпчилик майдонлардаги ғўза тупларида 5-6 тадан чинбарг ҳосил бўлди. Бундай пайтда ўсимлик озуқага жуда талабчан бўлади. Тупроқда озуқа моддаси етишмаса, ғўза намдан, иссиқликдан ва ёруғликдан баҳраманд бўлолмайди. Бунинг натижасида экиннинг ўсиши ва ривожланиши кечикади, ҳосил кеч етилади. Бир вақтлар йўл қўйиб келинган бу камчиликларнинг яна такрорланмаслиги учун ғўзани ёшлигида озиқлантиришни ҳар тарафлама кучайтириб юбордик. Озиқлантириш экин қатор ораларини узунасига ишлаш билан бир вақтнинг ўзида ўтказиляпти. Бунинг учун культиваторлар ўғитлагичлар ўрнатилган ҳолда ишлатилмоқда. Бир тонна аммиак селитрасига 2-3 тонна яхши чиритилган, қуритилган ва эланган гўнг аралаштирилиб, қаторларнинг ёнбошига, чигит қадалган чизиқдан 12-14 сантиметр нарироққа 10 сантиметр чуқурликка солиб кетиляпти. Биринчи озиқлантириш ғўза шона кўрсатгунча тамомланади. Кейинги озиқлантиришларда аралашма таркибидаги минерал ўғитлар миқдори кўпайтирилади.

Беш йилликнинг учинчи йилида камида 1500 тонна пахтани машиналарда териб олишни планлаштирганмиз. Бу юксак мажбуриятнинг тўла-тўкис бажарилиши, кўп жиҳатдан, машина теримига олдиндан пухта тайёргарлик кўриб борилишига боғлиқдир. Биз буни амалда синаб келмоқдамиз. Ўтган йили иш бошидан пишиқ қилиб борилганлиги туфайли агрегатлар бункеридан планда кўзда тутилганига нисбатан 450 тонна кўп пахта тўкилди.

Бу йил ҳам машина теримига ажратилган йирик карталардаги, унумдор далалардаги ғўза алоҳида парвариш қилинмоқда. Ҳосили машинада териладиган участкалар механик-ҳайдовчиларга бириктиб қўйилди. Улар ўзларига бириктиб қўйилган участкалардаги ғўза қатор ораларини ўзлари культивация қилиб, ўзлари озиқлантиришяпти. Ҳосилини ҳам ўзлари теришади.

Бу йилги юкимиз анча оғир. 1500 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш, ҳосилдорликни бултургига нисбатан 7 центнер ошириш ва давлатга 6000 тонна «оқ олтин» сотиш мажбуриятини олганмиз. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шарофат Баракаева, Бозор Пардаев, Фозил Шаропов, Эшон Ниёзов ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг пахтакорлари гектаридан 45 центнердан ҳосил етиштириш ҳақида сўз беришган.

Бу вазифанинг уддасидан чиқиш учун ҳар қачонгидан кўпроқ тер тўкиб меҳнат қилиш, агротехника тадбирларини энг қулай муддатларда ўтказиш ва уни бир-бирига боғлаб олиб бориш талаб этилади. Аҳил, меҳнатсевар, уддабурон коллективимиз буни обдон тушунади. Шунинг учун ҳам колхозчиларимиз экин қатор ораларини кунт билан ишлаб, ҳар туп ниҳолни ардоқлаб ўстиришяпти. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти колхозчиларнинг ғайрат ва ташаббусини тобора ошириш, уларнинг моддий манфаатдорлигини кучайтириш йўли билан барча майдонларда мажбуриятга яраша ҳосил етиштирилишига эришадилар.

М. ШАРИПОВ,
Бухоро область, Қоракўл районидаги «Октябрь» колхозининг раиси.

П. ТУРДИЕВ,
колхознинг бош агрономи.

Ж. ҲОЖИЕВ,
колхоз бош инженери.

Қ. РЎЗИЕВ, З. РАҲМАТОВ,
колхоз механизаторлари.

ЯНГИЛИКЛАР · ИХТИРОЛАР

ФАН — ПАХТАЧИЛИККА

Республикамиз деҳқонлари бу йил мамлакатга 4 миллион 100 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериши керак. Бунга асосан мавжуд майдонларда пахта ҳосилдорлигини ошириш йўли билан эришилади. Бунинг учун эса минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш, ўсимликларни ҳимоя қилиш учун кимёвий воситаларни, дефолиантларни, десикантларни, гербицидларни кенг қўлланиш, шунингдек, пахтачиликдаги барча ишларни комплекс механизациялаштириш талаб этилади.

Ана шу тадбирлар фан ютуқларидан оқилона фойдаланиш йўли билан амалга оширилади. Бунда биология фанининг моҳияти катта. Ўсимликларнинг ривожланишини тезлаштириш, пахта ҳосилдорлигини ошириш соҳасида ҳам биология фанининг хизматлари бебаҳодир. Шунга кўра, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институти коллективи катта ишларни амалга оширмоқда.

Институтимиз олимлари ҳозирги вақтда ўсимликлар генетикаси ва селекцияси, физиологияси ва биохимияси, радиобиологияси, ғўзадаги вилт касаллигига қарши кураш ҳамда қишлоқ хўжалигини химизация қилиш проблемалари устида иш олиб бормоқда. Бу борада кейинги йилларда анча тадбирлар турмушга татбиқ этилди.

Фанлар академиясининг мухбир аъзоси ўрток С. Содиқов раҳбарлиги остида пахтанинг тезпишар ва юқори ҳосилли навларини етиштириш методлари ишлаб чиқилди. Ҳозирги вақтда институтда яратилган АН-209, АН-212 навлари давлат синовидан ўтказиляпти.

Фан кандидатлари А. Абдуллаев, П. Я. Попова ўртоқлар ҳам бир қанча янги навлар яратдилар. Айниқса АН-304 нави кўпгина районларда ҳосилдорлиги юзасидан 108-Ф навидан юқори турмоқда.

Кейинги йилларда биология фанлари кандидати, Р. Раҳмонов профессор А. В. Благовещенский билан ҳамкорликда каҳрабо кислотаси стимуляторининг биологик ролини ўрганиш борасида яхши ишлар қилишди. Ана шу биостимулятор ажойиб самаралар кўрсатди: у қўлланилганда чигит барвақт униб чиқди, ғўза тез ривожланди, ҳосилдорлик гектар бошига 3 центнер ва ундан ҳам юқори бўлди. Каҳрабо кислотасидан шўрхок ерларда фойдаланиш ҳам яхши самаралар бермоқда.

Ўтган йили 1 миллион гектар майдонга каҳрабо кислотаси билан ишланган чигит экилди. Каҳрабо кислотасининг назарий асосларини ишлаб чиққанлиги учун А. В. Благовещенский ва Р. Раҳмонов ўртоқлар Беруний мукофотини олиш шарафига муяссар бўлишди.

Институтда олиб борилган кўп йиллик тадқиқотлар шуни кўрсатдики, агар чигит кенг қаторлаб экилса, ҳар гектар ерда 90-100 минг туп ғўза бўлишига эришилса яхши натижа беради. Чунки, ғўзалар минерал ўғитлардан, тупроқдаги намдан яхши баҳраманд бўлади, қуёшдан зарур нурни вақтида олади. Шу билан бирга ғўза туплари ётиб қолмайди, кўпроқ ҳосил тугунчаларига эга бўлади, тез етилади.

Вилтга қарши кураш олимларимизнинг диққат марказида турибди. Вилт касаллиги оқибатида мамлакатимизда ҳар йили 400-500 минг тонна «оқ олтин» кам олиниши мумкин. Шунинг учун ҳам биология фанининг сира кечиктириб бўлмайдиган вазифаларидан бири ана шу касалликнинг бундан буён тарқалишига мутлақо йўл қўймасликдан иборатдир. Коллективимиз ғўзанинг вилтга чидамли навларини яратиш устида ҳам иш олиб бормоқда.

Атом ҳам пахтачиликни ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Бизнинг коллективимиз пахтачиликда фаннинг ролини тағин ҳам ошириш учун ижодий изланишда давом этаверади. Мақсадимиз мамлакат бойлигига-бойлик қўшишда бевосита иштирок этишдан иборат. Бунинг учун куч ва ғайратимизни, билим ва тажрибамизни аямаймиз.

С. ЙЎЛДОШЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институти директори, биология фанлари доктори.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎЗТАГ МУХБИРЛАРИДАН

ПИЛЛА ТОПШИРИШ БОШЛАНДИ

ТЕРМИЗ, 7 май. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Беш йилликнинг учинчи йил топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб юборган Жарқўрғон районининг пиллачилари Сурхондарё областида биринчи бўлиб давлатга пилла сотишни бошладилар.

«Социализм» колхозининг аъзолари дастлабки кундаёқ 546 килограмм биринчи сорт пилла топширдилар. Бу хўжалик аъзолари 1968 йилда 10 тонна пилла сотиш учун курашмоқдалар.

Райондаги «Коммунизм» колхозининг пиллачилари ҳам социалистик мусобақада олдинда боряптилар. Бу йил давлатга 11 тонна пилла етказиб бериш учун курашаётган бу колхоз биринчи куни 752 килограмм пилла сотди.

1306 қути қурт уруғининг ҳар қутисидан 60 килограммдан пилла сотишга аҳд қилган жарқўрғонлик азаматлар 15 майгача давлат планини ошириб бажариш учун курашмоқдалар.

ТОМДИ ЧОРВАДОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

БУХОРО («Совет Ўзбекистони» мухбири). Томди райони чорвадорлари пландаги 248 минг ўрнига 270 мингдан ортиқ юқори сифатли қоракўл тери олиб, бу соҳадаги йиллик топшириқни муддатидан илгари ошириб бажардилар. Район қоракўлчилари ҳозиргача ҳар юз бош совлиқдан пландаги 120 ўрнига 128 тадан қўзи олишга муваффақ бўлдилар. Чорвадорлар шу кунларда оширилган мажбурият — ҳар юз совлиқдан 130 тадан қўзи олиш учун қизғин кураш олиб бораётирлар.

«Томди» совхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Қ. Абдураҳмонов, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати С. Жакеев, «Коммунизм» колхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Давлатов ўртоқлар ҳар юз бош совлиқдан 175-180 тадан қўзи олиб, рекорд кўрсаткичга эришмоқдалар.

Томдилик чорвадорлар наслга қўзи қолдириш юзасидан белгиланган топшириқни ҳам муваффақиятли адо этдилар. Ҳозир чорвадорлар жун қирқишга катта тайёргарлик кўрмоқдалар.

ДАЛА МЕҲМОНХОНАСИ

Ленинград районидаги Киров номли колхознинг Аҳмадали Мамадалиев бошлиқ бригадасида мухташам бино қад кўтарди. Бу — типовой дала шийпони бўлиб, уни пахтакорлар дала меҳмонхонаси деб атадилар.

Дала шийпонида бир неча хона бор. Хоналарнинг энг каттасида колхозчилар ҳордиқ чиқаришади. Унинг ёнидаги қироатхонада китоблар, газета ва журналлар, радио приёмник, телевизор қўйилган.

Дала шийпони ҳузурида болалар яслиси, ошхона жиҳозланган, бу ерда сотувчисиз ишлайдиган дўкон ҳам бор.

Колхоз оммавий кўклам ишлари бошлангунча ҳар бир пахтачилик бригадасида мана шундай ўзига хос дала меҳмонхоналари қурди. Ленинград районининг хўжаликларида эса ана шундай меҳмонхоналардан тўрт юзтага яқини қуриб битказилди.

ПОЛЬША ВИСТАВКАСИ

6 май куни Тошкентнинг «Ғалаба» боғида Польша мебель виставкаси очилди. Шу куни виставкани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, республика министрлари, партия ва совет ходимлари, инженерлар, корхона раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари келиб кўрдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

И. А. РАҲМОНҚУЛОВА ВА У. Р. РАҲМОНОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бадиий ҳаваскорликни ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Тошкентдаги А. Н. Островский номли пионерлар саройи бадиий ҳаваскорлиги раҳбарлари — Иффат Абдуллаевна **Раҳмонқулова** ва Учқун Раҳимович **Раҳмоновга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1968 йил, 7 май
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. С. ТАРАСОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИРРИГАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Қорақалпоғистон АССР сув хўжалигини ривожлантиришдаги хизматлари учун Амударё қуйи оқими суғориш системаси бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Василий Сергеевич ТАРАСОВГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1968 йил, 7 май
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Партия аппаратида кўп йиллик ва самарали ишлари учун ҳамда 50 ёшга тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Хоразм область Янгиариқ район комитетининг биринчи секретари Мадамин Маткаримович МАТКАРИМОВ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий Ёрлиғи билан мукофотланди.

• • •

Республикада капитал қурилиш соҳасидаги кўп йиллик ва самарали ишлари учун ҳамда 50 ёшга тўлиши муносабати билан СССР қурилиш банки Ўзбекистон республика контораси бошқарувчисининг ўринбосари Аҳмад УСМОНОВ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий Ёрлиғи билан мукофотланди.

• • •

Республика электротехника саноатини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва 50 ёшга тўлиши муносабати билан Тошкент Электротехника заводи директори Василий Федорович ФЕТИСОВ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий Ёрлиғи билан мукофотланди.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

БЕЛЬГИЯЛИК КООПЕРАТОРЛАР

Бельгия бош кооператив «жамияти президенти Ван Россен бошчилигидаги шу мамлакат кооператорлари Ўзбекистонда беш кун меҳмон бўлиб турдилар. Улар Самарқанд, Бухоро, Фарғона областларида бўлиб, савдо шохобчалари билан танишдилар, Самарқанд областидаги институтни бориб кўрдилар. «Ўзбекбирлашув»да жамият правлениесининг раиси Мадамин Ҳасанов қишлоқда савдо шохобчасининг ривожланиши, товар оборотининг ўсиши тўғрисида гапириб берди.

7 майда бельгиялик кооператорлар Тошкентдан Москвага жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОНДА ТОЖИК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ 1968 МАЙ

ЎЗБЕКИСТОН ТОЖИК ҚАРДОШЛАРИГА МУНТАЗИР

Тожик сухани ва қўшиғи меҳмондўст Ўзбекистон диёрига ташриф буюрадиган дамларга ўн кундан сал кўпроқ фурсат қолди. Қардош Тожикистон адабиёти ва санъати декадаси Тошкентдан тортиб чўпонлар чодиригача, республика пойтахтидаги Санъат саройидан тортиб қишлоқ клубларигача — ҳаммаси бутун Ўзбекистон тайёргарлик кўрмоқда. Бу воқеа совет халқлари дўстлигининг янги байрами бўлади.

6 майда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов раислигида бўлажак декадага тайёргарлик кўрувчи республика ташкилот комитетининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда Тожикистон адабиёти ва санъати декадасига тайёргарлик тўғрисида Ўзбекистон министрликлари ва идораларининг раҳбарлари, ижодий союзларнинг раислари ахборот бердилар. (ЎзТАГ).

ЙИЛЛАРНИ ҚУВИБ

Совет халқи Улуғ Ватан урушида ғалаба қозонган кун арафасида беш йилликнинг учинчи йили учун белгиланган давлат планлари ва олинган юксак мажбуриятларни бажариш учун олиб борилган кураш жойларда ажойиб ғалаба билан якунланганлиги ҳақида редакциямизга кўплаб хушхабарлар келди. Беруний районининг чорвадорлари йўллаган рапортда давлатга пландаги 359 тонна ўрнига 464 тонна гўшт сотилиб, ярим йиллик план муддатидан илгари муваффақиятли адо этилганлиги хабар қилинади. Навоий номли, «Октябрь 50 йиллиги» колхозларининг чорвадорлари эса ярим йиллик планни ҳаммадан илгари адо этиб, ҳозир иккинчи ярим йил ҳисобига 8-10 тоннадан гўшт топширдилар.

* * *

Қоракўл районидан олинган телеграммада бундай дейилади: район чорвадорлари Ғалаба куни шарафига социалистик мусобақани кенг қизитиб, 1968 йил учун олинган мажбуриятларни бажариш борасида ажойиб зафар қучдилар. Давлатга гўшт сотиш йиллик плани тўрт ойдаёқ ошириб адо этилди. Тайёрлов пунктига 279 тонна семиз гўшт топширилди. Пландан ташқари гўшт тайёрлаш давом этмоқда.

Партия ташкилотлари иш тажрибасидан

КОЛЛЕКТИВ ЗАКОВАТИ

Бошланғич партия ташкилотларининг амалий фаолияти хилма-хил. У илғорларни партия сафига қабул қилади, оммани ишлаб чиқариш вазифаларини, давлат планларини бажаришга сафарбар этади, меҳнаткашлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишлари олиб боради. У партия сиёсати бевосита амалга ошириладиган жойда иш кўради. Шунинг учун ҳам бошланғич партия ташкилотлари партиямизнинг омма билан алоқасини мустаҳкамлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Тўпланган тажрибалар шуни кўрсатадики, партия комитети ёки бюроси унинг барча аъзолари актив ишлаган, партия раҳбарлигининг олий принципи — коллективчилик принципига риоя қилган тақдирдагина ўз вазифаларини муваффақиятли бажариши мумкин.

Охунбобоев районидаги Калинин номли колхоз партия комитети (секретари Машрабжон Қорабоев) ўз иш фаолиятида ана шуларга амал қилмоқда. Партия ташкилотининг ҳисобида 85 КПСС аъзоси ва 6 аъзоликка кандидат туради. Коммунистлар ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида партия ташкилотига раҳбарлик қилиш учун комитет составида 9 киши бўлишини лозим топдилар. Уларнинг ҳар бири илан тузишда қатнашади, биринчи навбатда ҳал этилиши зарур бўлган масалаларни ҳисобга олган ҳолда таклифлар киритади.

Партия комитети аъзолари ўртасида вазифалар қандай тақсимланган? Партиявий иш участкаларини комитет аъзоларига бириктиб қўйишда уларнинг шахсий сифатлари, назарий тайёргарлиги, партиявий иш тажрибаси ҳисобга олинган. Алимқул Турсунов, Қўчқорали Камолиддинов, Муҳаммаджон Эгамбердиев ўртоқлар ўз вазифалари бўйича дала ишлари билан боғланганлар, ишлаб чиқаришни яхши биладилар. Шунинг учун ҳам улар агротехника тадбирларини амалга ошириш, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, тежамкорлик учун кураш масалалари билан шуғулланади. Маҳмуджон Турсунов принципиал ва талабчан коммунист. У колхозда халқ контроли группасига раҳбарлик қилади. Маъфиратхон Ёқубова хотин-қизлар тарбияси, Қориятхон Холбобоева боғча ва яслилар ишига масъул. Тожиали Аҳмедов, Иброҳим Турдиалиев ўртоқлар эса жамоатчилик ташкилотларига, партия сафини ўстириш ва ёш коммунистлар билан ишлаш, идеология ишларига раҳбарлик қилади.

Партия комитети ўз олдига қўйилган вазифаларнинг анчагина қисмини кундалик оператив иш тариқасида ортиқча мажлисбозлик ва шов-шувларга йўл қўймай ҳал этишга интилмоқда. Комитет фаолиятидаги асосий нарса — омма ўртасида кундалик ташкилотчилик иши олиб бориш, партия йиғилишлари қарорларини ва юқори партия органлари кўрсатмаларини турмушга амалда татбиқ этишда намоён бўлмоқда.

Партия умумий йиғилишларининг бирида чорвачиликдаги аҳвол муҳокама қилиниб, сут-товар фермасини ва бошқа қўл кучи билан бажариладиган ишларни механизациялаш юзасидан қарор қабул қилинган эди. Комитет аъзоси Тожиали Аҳмедов партия йиғилиши қарорини амалга оширишда активлик кўрсатди. Унинг ташаббуси билан фермада «ДО-100» сут соғиш аппарати ўрнатилди. Озуқа ва сунъий сут тайёрлайдиган цехлар қурилди. Бўрдоқичилик иши яхши йўлга қўйилди. Чорвадорлар ўртасида меҳнат интизоми анча мустаҳкамланди. Комитет аъзоларидан Муҳаммаджон Эгамбердиев механизатор ёшларни тарбиялашда, Қорияхон Холбобоева болали аёлларга қулай иш шароити яратиб беришда яхши ташаббус кўрсатмоқдалар.

Колхозда бошланғич партия ташкилоти ҳуқуқига эга бўлган 10 та бригада партия ташкилоти тузилган. Комитет аъзолари уларга ташкилотчилик ва сиёсий ишда доим ёрдам берадилар. Маъфиратхон Ёқубова, Иброҳимжон Турдиалиев, Маҳмуджон Турсунов сингари активлар партия сафини илғор кишилар ҳисобига ўстириш, ёш коммунистлар билан ишлаш, социалистик мусобақани ташкил этиш, илғор тажрибаларни пропаганда қилиш ва бошқа ишларда доимий ёрдам бермоқдалар. Натижада ҳисобот-сайлов йиғилишидан буён беш киши КПСС аъзолиги кандидатлигига қабул қилинди. Бошқа ишларда ҳам ижобий муваффақиятларга эришилмоқда.

Партия комитети бригада партия ташкилотларининг секретарлари билан мунтазам равишда семинар ва кенгашлар ўтказиб туради. Уларни комитет йиғилишларига таклиф этиш тажрибада кенг қўлланилмоқда. Бу, партия комитетининг коллектив орган сифатидаги ролини оширишга ёрдам бермоқда.

Кундалик тажриба шуни кўрсатмоқдаки, партия комитети омманинг тўхтовсиз ўсиб бораётган активлигига таянган, уларнинг бой тажрибасини ҳисобга олган тақдирдагина, коллектив раҳбарлик органи сифатида масалаларни муваффақиятли ва тўғри ҳал этади. Унда очиқ партия йиғилишларининг аҳамияти катта. Бундай йиғилишлар колхозда тез-тез ўтказиб турилади. Очиқ партия йиғилишлари коллективнинг жипслашувига ва партиясиз активни тарбиялаб етказишга ёрдам бермоқда. Партия комитетининг жойларда Деҳқонбой Ҳусаинов, Набижон Неъматов, Қодирали Аҳмаджонов, Мукаррамхон Маткаримова каби кўплаб партиясиз активлари бор. Улар коммунистлар билан бир қаторда комитет ва партия йиғилишларига масалалар тайёрлашда, иш жойидаги аҳволни таҳлил этишда, олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини ўзаро текшириш каби оммавий тадбирларни амалга оширишда қатнашмоқдалар.

Партия комитети жамоат ташкилотларига, биринчи навбатда комсомол ва касаба союз ташкилотлари, халқ контроли группаси ролини оширишга мунтасил эришмоқда. Комитет йиғилишларида ва партия мажлисларида уларнинг ҳисоботлари мунтазам эшитилиб бориладиҳамда йўл-йўриқлар бериб турибди, омма ўртасида уларнинг обрў-эътиборини кучайтиришга қаратилган тадбирлар белгиланмоқда.

Шу кунларда колхоз аъзолари олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш йўлида далаларда, чорвачилик фермаларида ва бошқа иш участкаларида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Партия комитети омманинг ана шу ташаббусига моҳирлик билан раҳбарлик қиляпти.

Қ. ШОДМОНОВ,
А. АБДУЛЛАЕВ.

Суратда: Тошкент тепловоз депосининг энг яхши машинисти В. Журавлев ва унинг ёрдамчиси В. Кузьмин ўртоқлар. Улар пассажир поездларини манзилларга қатъий график асосида етказиб боришни таъминламоқдалар. Кейинги бир ойда 1000 килограмм ёнилғи тежашди. И. Глауберзон фотоси.

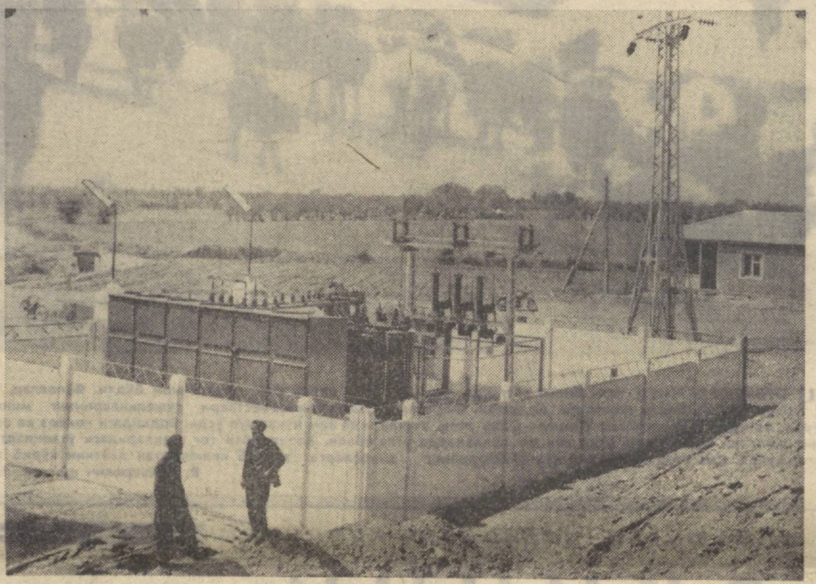

Намангандаги 2-Тўрақўрғон машина-насос станциясининг дастлабки навбати сув чиқара бошлади. Ана шу иншоот тўла-тўкис қуриб тамомланганидан кейин Наманган районидаги Свердлов номли колхоз ерлари қониб сув ичадиган бўлади. Суратда: машина-насос станциясининг кучланишни пасайтириш подстанцияси. Е. Корниенко фотоси, (ЎзТАГ).

ЖУРНАЛИСТЛАР ТАШКИЛОТИ МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТЛАРИ

Москва журналистлар ташкилоти ҳар йили матбуот куни шарафига ўтказиладиган ижодий мусобақаларни якунлади. Халқаро журналистика соҳасидаги энг яхши асар учун В. Воровский номли мукофот американча турмуш образини ҳамда Вашингтон сиёсатини фош қилиб ташлаган репортажлар ва очерклар туркуми учун «Известия»нинг Америка Қўшма Штатларидаги мухбири **С. Кондрашов**га берилди.

«Правда»нинг махсус мухбири **П. Барашов** «Космик йўлда», «Ер қаърига кирганлар», «Еттинчи оқ қуш» сарлавҳали репортажлари учун энг яхши репортажлар ва суҳбатлар мусобақасида М. Кольцов номли мукофотга сазовор бўлди.

Т. Агафонова («Комсомольская правда») ва **О. Куприн** («Огонек») «Шу йилнинг энг яхши репортёри» мукофотини олдилар.

Ю. Дмитриев («Труд»), **А. Хоробрых** («Авиация ва Космонавтика»), **А. Шлиенков** («Неделя») репортерлар мусобақаси дипломлари билан мукофотландилар.

«Известия» газетасининг информация бўлими «Воқеа рўй берган жойдан репортаж» номли китобни тайёрлаганлиги ва нашр этганлиги учун махсус диплом билан тақдирланди.

А. Старновага («Огонек») «Мен тирик эдим...» сарлавҳали очерки учун, энг яхши очерк мусобақасининг биринчи мукофоти берилди.

Иккинчи мукофотлар **Ю. Апенченко**га («Правда») ва «Советская Россия» газетасидан авторлар коллективи — **Ю. Грибов, А. Лазебников, О. Опарин**га берилди.

Л. Кузнецов («Труд») ва **А. Харитонов** («Сельская жизнь») учинчи мукофотни олдилар.

Очеркистлар мусобақасининг дипломи «Ўзимни қидираман» номли китоб учун **Е. М. Инулина**га берилди.

Илмий журналистика соҳасидаги энг яхши асар учун биринчи мукофот Сибирнинг ривожланиши ҳақидаги мақолалар циклининг автори **Г. Блок** (АПН)га берилди.

Иккинчи мукофотни **А. Варшавский** («Знание — сила»), учинчи мукофотни **Ю. Бережной** («Советская Россия») олдилар. **Ю. Альперович** («Московский комсомолец»), **Г. Зеленко** («Знание — сила»), **М. Ребров** («Красная звезда») фахрий дипломлар билан тақдирландилар.

Фельетончилар мусобақасида иккинчи мукофотни **А. Суконцев** («Правда») ва **Ю. Алексеев** («Литературная газета»), учинчи мукофотни **В. Митин** («Крокодил») ва **Е. Цугулиева** («Крокодил») олдилар.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

УРУҒЛИК ЧИГИТГА ЭЪТИБОР ШУМИ?

Ўзбекистон ССР пахта тозалаш саноати министрлиги хабар қилади.

«Совет Ўзбекистони» газета редакциясидан текширишга юборилган «Уруғлик чигитга муносабат шуми?» сарлавҳали хат таҳлил қилинганда, унда жуда муҳим масала кўтарилгани аниқланди. Ҳақиқатда сара уруғ юқори ҳосилнинг онаси. Аммо Тошкент области ва Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлаш трестларининг раҳбарлари бу муҳим масалага етарли эътибор бермаганлар. Хат министрликда муҳокама қилиниб, келтирилган фактлар тўғри деб топилди, йўл қўйилган камчиликларни тугатишга қаратилган тадбирлар кўрилди. Тошкент области ва Қорақалпоғистон Автоном республикасининг барча пахтакор хўжаликлари етарли миқдорда кондицион уруғлик чигит билан таъминланди. Стандартга мос келмаган уруғлик чигит тайёрланишига йўл қўйган кишиларга қаттиқ маъмурий чора кўрилди.

ЮЗАКИ РАҲБАРЛИК

Мактаб директори О. Иброҳимов ўз вазифасини уддалай олмаяпти, коллектив орасида ҳамжиҳатлик сусайиб кетяпти. Натижада ўқув-тарбия ишларининг савияси пасайиб бораётир...

Охунбобоев районидаги Дмитров номли ўрта мактаб ўқитувчиларидан олинган хатда шундай дейилган эди. Редакция хатни район партия комитетига юбориб, келтирилган фактларни текшириб кўришни, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишга қаратилган тадбирлар белгилашни илтимос қилди. Райком секретари Г. Назиров имзоси билан олинган жавоб хатида бундай дейилади.

Текширишда ўқитувчиларнинг хатида келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. О. Иброҳимов мактаб директорлиги вазифасидан бўшатилди. Мактабда ўқиш, таълим-тарбия ишлари савиясини оширишга қаратилган тадбирлар белгиланди.

Таклиф ва мулоҳазалар

ҚАНДАЙ ДАМ ОЛЯПСИЗ?

Сурхондарё области меҳнаткашлари беш кунлик иш ҳафтасига ўтганларига ярим йилдан кўпроқ вақт бўлди. Бу — партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашлар фаровонлиги ҳақида тинмай қилаётган ғамхўрликнинг яққол далили бўлиш билан бирга жуда катта аҳамиятга молик воқеа эканлиги ўз-ўзидан маълум. Ишчи ва хизматчилар эндиликда ҳафтада икки кун дам олмоқдалар. Улар бу кунларда маданий ҳордиқ чиқариш, кўпроқ ўз устларида ишлаш, сиртдан ўқиш, болалар тарбиясига кўпроқ вақт ажратишлари мумкин.

Сурхон водийсида гўзал, баҳаво ва шифобахш жойлар кўп. Бўш вақтларда қир-адрларда, ям-яшил далаларда сайр этиш, табиат гўзаллигига мафтун бўлиб дам олиш нақадар ёқимли ва фойдали. Дарё ва кўллар бўйида, тоғ ва сойларда чиқарилган ҳордиқ кишига куч-қувват бағишлайди, меҳнатга чорлайди. Областнинг жанубини кекса Боботоғ, шимолини Ҳисор тоғ тизмалари кесиб ўтган. Бутун майдонини шарқдан ғарбгача кесиб ўтган Сурхон унинг олтин камаридир. Тоғ ва сойлардан оқиб тушаётган булоқларнинг зилол сувлари, арчазор ва пистазорлари, ўнлаб кўллар ва каналлар бўйидаги ҳордиқ чиқариш зоналари киши қалбига роҳат бағишлайди. Қир, адр ва чакалакзорларда турли-туман қушлар: қирғовул, каклик, қора бовурдоқ, тўғолоқ сон-саноқсиз... Дарё ва кўлларда турли-туман балиқлар бор. Янги сунъий денгизлар — сув омборлари, гидроузелларни айтмайсизми. Қисқаси, бу ерда дам олиб ҳордиқ чиқариш, янги куч тўплаб ишга киришиш учун ҳамма имкониятлар мавжуд.

Бу бой имкониятлардан қандай фойдаланиляпти? Тўғри, айрим корхона ва ташкилотларнинг коллективлари шаҳардан ташқарига экскурсиялар уюштириб, овга ва балиқ овига боришяпти. 141-автобаза коллективи бу соҳада бошқаларга ўрнак бўляпти. Автобаза касаба союз ташкилоти ва маъмурияти шаҳардан ташқарига чиқиб сайр қилувчи кишиларни ва балиқ овловчиларни группаларга уюштириб, шанба-якшанба кунлари Тузлоқ кўлига бориб ҳордиқ чиқаришни ташкил қилди. Термиз дарё портининг раҳбарлари Амударё бўйлаб саёҳат қилувчиларга махсус катер ажратиб берди.

«Сурхонэлектросеть» корхонаси ишчи ва хизматчилари Учқизил сув омборига бориб дам олишлари одатга айланмоқда. Корхона коллективи учун махсус автомашина ажратилган. Маъмурият ўз ходимларининг шанба-якшанба кунлари маданий дам олишини кўзлаб сув омбори қирғоғида пансионат қуриш учун маблағ ажратди.

Афсуски, меҳнаткашларнинг мароқли ва кўнгилли дам олишлари учун ҳамма жойда ҳам яхши ғамхўрлик қилинаётгани йўқ. Корхона, муассаса, ташкилотлардаги коллективлар ва шаҳар меҳнаткашларининг ўндан тўққиз қисми ҳанузгача бирор дам олиш кунида кўнгилдагидек маданий ҳордиқ чиқарганлари йўқ. Бунинг сабаби шаҳар атрофидаги дам олиш жойларини ободонлаштириш ишларининг ўз ҳолига ташлаб қўйилганлигидир. Мана, масалан, яна ўша Учқизил сув омборини олиб кўрайлик: бу ердаги чўмилиш жойлари ташландиқ ва хароб бўлиб қолган, меҳнаткашлар қайиқчаларда сузиш станциясининг ишидан қаттиқ ранжимоқдалар. Бу дам олиш зонасида савдо хизмати ҳам яхши йўлга қўйилмаган. Салават қишлоғидаги хушманзара жойлар, Земснаряд кўли атрофларида яхши ҳордиқ чиқариб, дам олиш мумкин-у, бироқ бунинг учун ҳеч қандай шароит яратилмаган. Бу ерда на савдо дўконлари, на медицина пункти ва на спорт майдончалари бор!

Шўрчи районидаги Жанубий Сурхон сув омбори зонасида, Денов шаҳри атрофларида, Шеробод, Сариосиё ва Бойсун районларининг тоғли хушманзара жойларида меҳнаткашларнинг роҳатланиб дам олишлари учун ғоят ажойиб жойлар бор. Аммо, бу жойлар ҳам қаровсиз ётибди.

Шу ўринда транспорт корхоналари раҳбарларининг адресига ҳам икки оғиз аччиқ сўз айтмаслик мумкин эмас. Транспорт воситалари ажратилмаганлиги сабабли шаҳардан ташқаридаги дам олиш зоналарига бориш тамомила муаммо бўлиб қоляпти. Термиз автобус — таксимотор парки дам олувчиларнинг талабини мутлақо қондирмаяпти. Шаҳардан ташқарига кетувчилар учун етарли автобус ажратилмаган. Натижада дам олиш жойларига бир амаллаб етиб олган кишилар уйларига қайтиб кела олмай, сарсон-саргардон бўляптилар.

Идорасининг пештоқига «Бош рекорд — соғлиқдир» деб ёзиб қўйилган область физкультура ва спорт жамиятлари союзи ходимлари жуда кўп ишларни қилишлари мумкин эди. Бироқ, улар ҳануз бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрганлари йўқ. Сув спорти, туризм, енгил атлетика бўйича мусобақалар, турли хил ўйин-томошалар бевосита дам олиш жойларида ташкил этилган эмас.

Бундан ташқари, ташкилот ва корхоналар қошида овчилар, балиқчилар, туристлар, альпинистлар секциялари тузиш мумкин эмасми? Мумкин, албатта. Лекин, бундай олижаноб ишлар ҳақида ҳеч ким бош қотирмаяпти. Ахир, бу ишларнинг ҳеч бири катта маблағ сарфлашни талаб қилмайди-ку! Нега бўлмаса бундай муҳим ишлар қилинмайди, дерсиз. Бунинг битта «лекини» бор. У ҳам бўлса, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари меҳнаткашларнинг яхши дам олишини ташкил этишга жиддий эътибор бермаяптилар, бу соҳага иккинчи даражали иш деб қараяптилар, талабчанлик ва назоратни кучайтирмаяптилар.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганлиги муносабати билан меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатишни ҳам тубдан яхшилаш зарур.

Хўш, бу соҳадаги ишлар қалай? Яхшиси фактларга мурожаат этайлик. Областда ҳозир маданий-оқартув ташкилотларининг кенг тармоғи мавжуд: жойларда 205 та клуб ва қироатхона, 13 та маданият уйи, 350 та кутубхона, 282 та киноустановка ишлаб турибди. Буларда маданият ходимларининг катта отряди хизмат қилмоқда. Илғор маданият ўчоқларининг ходимлари меҳнаткашларга маданий-оқартув хизматини яхшилаш, клуб, қироатхона, маданият уйлари, кутубхоналарни меҳнаткашларнинг маданий дам олиш ва ҳордиқ чиқариш жойларига айлантириш соҳасида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Термиз шаҳар маданият уйида ҳаваскорлар тўгараклари, халқ театри, ёш томошабинлар театри, иккита халқ университети ишлаб турибди. Савол-жавоб кечалари, оммавий ўйинлар, турли учрашувлар, қизиқарли лекциялар ўтказилмоқда, янги спектакллар кўрсатилмоқда. Буларнинг ҳаммаси шаҳар аҳолисини, айниқса ёшларни ўз атрофига жалб этаётир.

Денов шаҳридаги маданият уйида оқшомлари одамлар гавжум бўлади. Районнинг генерал Раҳимов номли, «8 Март», Ульянов номли колхозларида дала меҳнаткашларининг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун кўп ишлар қилинмоқда. Термиз дарёчиларининг клуби, областдаги Н. В. Гоголь номли кутубхона, Жарқўрғон районидаги «Коммунизм», Норали Боймуродов номли колхозларнинг клублари аҳолининг маданий ҳордиқ чиқариш ўчоғига айланмоқда.

Бироқ, маданий-оқартув муассасаларининг асосий кўпчилигида ҳеч қандай ўзгариш сезилмаяпти. Улар ўз ишларини янги шароитга — икки дам олиш кунига мослаб ташкил этмаяптилар. Касаба союз ташкилотларига қарашли клубларнинг иши айниқса ачинарли аҳволда. Масалан, Термиз шаҳридаги клубларни олиб кўрайлик. Улар турли ташкилотларга қарашли бўлсаларда ишлари бир хил қолипда — бу ерларда фақат кинофильмлар кўрсатишдан нарига ўтилмайди. Шунинг учун меҳнаткашлар бу ерларга бормайдилар. Айрим маданият ўчоқларида эса тантанали йиғилишлар ҳамда мажлислар ўтказилади, холос. 2510-автоколонна, пахта тозалаш заводи, 165-қурилиш тресты ва бошқа корхоналарнинг клублари ана шулар жумласидандир.

Деярли ҳамма район марказларидаги, колхоз ва совхозлардаги қироатхоналарнинг эшигига дам олиш кунлари қулф осиғлиқ бўлади.

Маданият ва истироҳат боғлари меҳнаткашларнинг оммавий равишда маданий дам оладиган жойларидан бири. Аммо, халқ сайиллари, тематик кечалар, кинолекторийлар, карнаваллар ўтказиладиган бу маданият ўчоқлари ҳамон қаровсиз ётибди.

Меҳнаткашларга кино хизмати кўрсатиш ҳам яхши ташкил этилмаган. Қишлоқ жойларида ва узоқ чорва яйловларида меҳнаткашларга кино аҳён-аҳёнда кўрсатилади. Бунинг устига репертуарлар қизиқарли эмас. Кўчма киноустановкалар кам.

Ҳозирги кунда маданий-оқартув муассасаларининг фаолиятини ҳарқачонгидан ҳам яхшилаш зарур. Уларни сиёсий-оммавий ишларнинг ҳақиқий марказига, меҳнаткашларнинг севимли дам олиш жойига айлантириш маданият ходимларининг жонажон ишидир.

Меҳнаткашларнинг обдон дам оладиган, ҳордиқ чиқариб куч тўплайдиган мавсуми бошланяпти. Меҳнаткашларнинг соғломлиги, фаровон ҳаёти, маданий дам олиши ҳақида тинмай ғамхўрлик қилиш партия, совет ташкилотларининг ҳамиша диққат марказида бўлмоғи лозим. Бу ишда йўл қўйилган хато-камчиликларнинг дарҳол олдини олиш керак.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида эришган муваффақиятлари учун В. И. Ленин номидаги Ленин орденли Олмалиқ кон-металлургия комбинати коллективига СССР рангли металлургия министрлиги билан Металлургия саноати ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма қизил байроғи берилди.

Квартал топшириғини ошириб бажарган Олмалиқ гўшт комбинати коллективи Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати министрлиги ҳамда республика касаба союзлар комитетининг кўчма қизил байроғи билан мукофотланди.

ҚУДУҚЛАР «ВРАЧ» НАЗОРАТИ ОСТИДА

Мирзачўлнинг марказий массивида пармаланган вертикал дренажнинг барча қудуқлари техника назорати остига олинди. «Средазгипроводхлопок» институтининг махсус гидрогеология экспедицияси шу иш билан шуғулланмоқда. Бундан кўзда тутилган асосий мақсад — қазилган қудуқларнинг «касалланиш» сабабларини, чунончи тешикларни лой босиши, фильтрларнинг лойқаланиб қолиши ва бошқа ҳодисаларни аниқлашдан иборат.

Марказий зонада контроль ва кузатиш скважиналари пармалана бошлади. Бу ишда биринчи марта ҳар хил тузлар ва коррозияга чидаш берадиган полиэтилен қувурлар ишлатилмоқда. Ўзига хос «градусник»лар ҳар бир қудуқнинг иш самарасини аниқ белгилашга, қудуқларни қанчалик зич қилиб жойлаштириш тўғри эканини ҳисоблаб чиқаришга имкон беради.

ҚИШЛОҚ ОВОЗИ

Алоқачилар радио куни муносабати билан Андижон районидаги Навоий номли колхознинг меҳнаткашларига яхши туҳфа топширдилар. Бир ярим минг радио точкали радиоузел ишга туширилди.

Навоий номидаги колхознинг радиоузели область қишлоқларида ўрнатилган ўн саккизинчи радиоузелдир. Узелларнинг кўпчилигида радиогазеталар ташкил этилган.

ОДДИЙ КИШИЛАР

САХИЙ ҚАЛБ

1959 йил май ойида Янгиқўрғон районидаги «Ленинизм» колхозида истиқомат қилувчи Бувахон ота ва Тўхтахон оналар хонадонида мудҳиш воқеа юз берди. Эндигина Самарқанд қишлоқ хўжалик институти ветеринария факультетини тамомлаб колхозга ишга келган, не-не эзгу ниятлар билан уйланган меҳрибон фарзандлари Умрзоқ машина аварияси туфайли ҳалок бўлди. Умрзоқнинг турмуш ўртоғи, вафодор Кўпайсинхон кўзларида аччиқ алам ёшлари, қўлида уч ойлик чақалоғи билан қолди.

Эл оғзига элак тутиб бўлмайди, деганларидек қишлоқдагиларнинг бири: — Кўпайсинга қийин бўлди-да. У энди ўтирармиди. Ёш нарса, қайнота, қайнонасини ташлаб кетади, — деса, яна бирлари, — наҳотки бирор йил ўтирмаса; у жуда ақлли келин дейишади-ку, дея ўзаро баҳслашишарди.

Аммо Кўпайсинхон эрининг ҳалокатидан кейин қайнота-қайнонасига илгаригидан ҳам меҳр қўйди, фарзанд доғида қадлари букилаётган кексалар кўнглини кўтаришга, оғирини енгил қилишга, ёридан қолган яккаю-ягона Аъзамжонини ардоқлаб вояга етказишга ҳаракат қилди. Бу хонадонни тарк этишни хаёлига ҳам келтирмади. Қайнота ҳам, қайнона ҳам Кўпайсинхонга суянишди.

Йиллар кетидан йиллар ўтаверди. Баъзан дугоналари баъзан маҳалла катта-кичикларининг гапига:

— Йўқ, мен Су масканни, Аъзамжонни ташлаб ҳеч қаёққа бормайман, — деб жавоб берарди.

Орадан етти йил ўтганда Бувахон ота, Тўхтахон оналарнинг самимий, ота-оналик розилиги билан Кўпайсинхон турмушга чиқишга кўнди. Келиннинг содиқлигидан қувонган ота ва оналар ўз қўллари билан уни узатиб қолдилар. Кўпайсинхон Қардош Қирғизистон ССР Уш областидаги Норин ГЭС посёлкасида шофер бўлиб хизмат қилувчи Усмонжон Маҳмудов билан тотув ҳаёт кечирмоқда. Аммо қайнотаси ва қайнонаси даргоҳини мутлақо тарк этгани йўқ. Турмуш ўртоғи Усмонжон билан ҳафтада, ҳеч бўлмаса бир ойда улар ҳолидан хабар олиб, кўнгилларини кўтариб турибди. Кексалар Кўпайсинхон номини ҳурматлаб тилга оладилар. Ҳатто, қишлоқ меҳнаткашлари ҳам юксак инсоний фазилати, қайноқ қалби, меҳрибонлиги билан ўзининг келинлик бурчини шараф билан ўтаган Кўпайсинхоннинг олижаноблигига тасанно айтади.

Қ. МАЛИКОВ,
Наманган области.

«ЁШЛИК» — ЭФИРДА

Қашқадарё область радиоэшиттириш комитети область радиоси ҳузурида «Ёшлик» радиостанцияси ташкил этди.

— «Ёшлик» радиостанциясининг илк эшиттиришлари Ленин комсомолининг 50 йиллиги, Қашқа воҳасининг сўлим баҳори ва ёшлар ижодига бағишланди — дейди область радио комитетининг раиси ўртоқ Қ. Эгамбердиев.

«Ёшлик» радиостанциясининг биринчи эшиттиришида тингловчилар қашқадарёлик қалдирғоч комсомолларнинг бири Ойша Шоибзодаеванинг колхоз тузуми ва босмачиларга қарши кураш йиллари тўғрисида, Ғузор район комсомол комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ҳ. Аминовнинг район ёшлари ўз юбилейларига қандай тайёргарлик кўраётганликлари ҳақидаги ҳикояларини мириқиб эшитдилар. Ёш шоира Ҳидоят Остонова эса лирик шеърлари билан қатнашди.

П. ГАДОЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАНГУЛИК

● Тельманнинг ўзбекистонлик дўстлари ● Одамзодни фашизм вабосидан асраб қолганлар ● 22 йилдан сўнг топилган бахт.

ОЧЕРК

Суратларда: 1. Запасдаги гвардиячи майор **Григорий Дмитриевич БОРИСЕНКО.**

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИ.

ҲУРМАТЛИ ЎРТОҚ БОРИСЕНКО!

Сизга ва оилангизга Германия Демократик Республикасидан қалб саломини йўллашга рухсат этгайсиз.

...Сизни қизингиз билан сентябрь ойида Бишофсверда шаҳрининг 740 йиллиги тўйига меҳмон бўлиб келишингизни эшитиб, қувондим.

Икки ой қолди, мен ҳам Бишофсвердага бораман, 22 йилдан сўнг яна кўришамиз, суҳбатлашамиз.

Сизнинг дўстингиз:
ИРМА — ГАБЕЛЬ — ТЕЛЬМАН».
Берлин. 1967 йил 26 июль.

● ●

Ҳа, инсон замон ўтиши билан кўп нарсаларни унутади. Лекин йиллар ўтади-ки, яхшилик эсдан чиқмайди. Мазкур хат бунинг гувоҳи.

* * *

Янгийўл шаҳрида камтар, камсуҳан бир киши яшарди.

Нуроний ота шаҳар ҳарбий комиссариатининг ҳурматли жамоатчиларидан ҳисобланарди. Совет Армияси сафига отланган йигитларнинг ҳаяжонли хайрлашув кечаларида, ўқувчи-ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик мавзуига бағишланган йиғилишларида, Қуролли Кучларимизнинг тўйларида комиссариат отани чақиртирар, тўрга ўтказиб қўярди.

Граждан ҳамда Улуғ Ватан урушларида қатнашган, бахтли кексалик гаштини сураётган гвардиячи майорнинг кўксида жангдаги жасоратлари рамзи — тўрт Қизил Байроқ, икки Александр Невский, Қизил Юлдуз орденлари, етти медаль порлаб турарди.

Ота Ўзбекистоннинг обод, сўлим социалистик шаҳарчасида умрини фароғатда ўтказарди, Германия Демократик Республикасида эса уни излашарди.

* * *

Немис газетаси «Бишофсвердаер крайсшпигель»да кунда бўлмаса ҳам кунаро йирик ҳарфлар билан қуйидаги мазмунда мурожаатномалар босилади.

— Бишофсвердада Совет Армиясининг биринчи коменданти бўлган киши — майор Борисенкодир.

Майор Борисенко бизга катта ёрдам берган одам. У зудлик билан бошқаришнинг демократик асосларини тиклашга киришган, аҳолини барча зарур маҳсулотлар билан таъминлаш мақсадида бор имкониятларни ишга солган.

— Ўртоқ Борисенко ўлкамиз гражданлари орасида катта обрўга эришган ҳурматли комендант.

Газетанинг бир сонида эса рус майорининг ярим бетча келадиган катта сурати берилиб, тагига қуйидагича шарх ёзилган:

— У билан бирга ишлашган ўша вақтдаги кўп активлар, ўртоқ Борисенконинг ҳозир қаерда эканлигини сўрашади. Биз у билан кўришишга муштоқмиз, дейишяпти.

Газета бу сўровга жавобан Москва радиоси орқали суриштириб кўришни айтади...

* * *

Айни вақтда Янгийўл ҳарбий комиссариати Григорий Дмитриевич Борисенкога Улуғ Октябрнинг ярим асрлик тўйи олди учрашувларида ўзининг бошидан кечирганларини икки оғиз гапириб беришни таклиф этади.

Ота умр дафтарини варақлаб, Улуғ Ватан уруши йилларини эслайди. Комендантлик қилган шаҳри Бишофсвердага телефон қоқади.

Совет офицерининг телефони, унинг ҳаёт эканлиги тўғрисидаги хушхабар тезда бутун Германия Демократик Республикасига тарқалади. Шаҳар ҳамда республика газеталарида: 4500 километр оша Тошкент билан Бишофсверда ўртасида телефон алоқаси ўрнатилганлиги, 1967 йилда майор Борисенконинг ГДРга келиши ҳақида хабарлар босилди.

* * *

Григорий Дмитриевич Борисенко 1967 йилнинг сентябрь ойида Берлинда. 740 ёшга тўлган Бишофсверда шаҳарларида меҳмон бўлди. Йигирма икки йил илгари танишган немис дўстлари Ирма Тельман, Ганс Таммер, Рудольф Шнейдер ва бошқа таниш-билишлари билан кўришди. Ўзбекистонлик жангчига Бишофсверда шаҳрининг фахрий граждани дипломини топшириб, ҳурмат билан кузатиб қолдилар.

* * *

Дўстлик илдизи Улуғ Ватан уруши йилларига бориб тақалади.

* *

1945 йил. Берлин таслим бўлди. Аммо ҳали жанг давом этарди. Генерал-майор Леонид Александрович Колобов қўмондонлик қилган 389-ўқчи дивизия Дрезден ва Прага томон кураш билан силжиб борарди. Берлин 100 километрча орқада қолди. Ўрмон этагида навбатдаги ҳужумга тайёргарлик борарди. Жангчилардан бири майорга мурожаат қилиб, бир киши йўқлаётганини айтди. Штабдан келган киши Григорий Дмитриевичга сўрғичли хатни топширди. У буйруқ эди.

«Бишофсверда шаҳри ишғол қилингач, сиз унга ҳарбий комендант қилиб тайинланасиз», дейилган эди буйруқда.

— Шаҳар Берлиндан 300 километрча нарида, Чехословакия билан қўшни жойда эди, — деб эслайди майор. — Полкимиз, полковник Александр Юренков командирлик қилган танк бригадаси ёрдамида 1945 йил 7 май тонготарида Бишофсверда шаҳрига кириб борди. Олдинда бораётган икки танк бирин-кетин портлаб, ишдан чиқди. Йўлларга мина кўмилган эди. Олдинга қараб юриш — ажалга ўзини тутиб бериш эди. Дарҳол тўхтадик.

Иморатларга туташ йўлкалардан юриб, шаҳарни билиш керак, деган фикрга келдик. Шаҳар бўм-бўш эди. Қимирлаган жон кўринмасди. Ратуши — бизнингча ижроком биносига бордик. Комендатурани шу ерга жойлаштирдик, «аҳоли қаерга кетган, нега?» бошимиз қотди. Жангчиларга эҳтиёт шарт шаҳарни гир айланиб ўраб, мудофаага тайёр туриш топширилди.

Эртасига, 7 май куни шаҳар четидаги ўрмондан икки немисни ушлаб келишди. Уларнинг мурдаларникидек қонсиз юзлари, дир-дир титраб қақшашлари, шитирлаган товушдан чўчиб сапчишлари жуда ғалати эди. Едириб-ичириб, бироз дам беришни айтдик.

— Шаҳар халқи қаерга кетди? Атрофда немис жангчилари борми? — немис тилида чала-ярим билганча сўрадим.

— Ўрмонда! Жангчилар кўп! Тарқоқ!

— Халқ ўрмонда нима қилади?

— ...

— Нега индамайсиз? Гапиринг! Асирлардан бирининг зимдан бошимга тикилаётганини пайқаб қолдим. Дарҳол сиёсий қисм бошлиғининг сўзлари эсимга келди. У кулиб-кулиб, фашистлар Совет гражданларининг бошида шохи бор, улар йиртқичдан баттар; Ғалаба қилса, ҳаммани — ёшу-қарини битта қўймай қиради, деб тушунтираётган эмишлар халққа. Ишғол қилинган шаҳар, қишлоқларда, кишилар билан жуда эҳтиёт бўлиб муомала қилинг, деган эди.

— Гитлерчилар мажбуран чиқариб юборишди... Совет жангчилари қириб ташлашади... деди асирлар.

Сиёсий қисм бошлиғининг гапи тўғри чиқди.

Биз, урушда халқнинг гуноҳи йўқлигини, совет кишилари ҳақида, социалистик тузумнинг афзаллиги, унинг мақсади тинчлик эканлигини асирларга тушунтирдик.

Шу гапларни ўрмондаги ҳамма кишиларга, жангчиларга тушунтиришни, ким қаршилик қилмай, қуролини ташлаб шаҳарга қайтса ҳаёти сақланишини айтишни уқтирдик. Шунга кўнган кишилар оқ байроқ кўтариб, шаҳарга, ўз уй-жойларига қайтаверишлари мумкинлигини, соатини белгиладик.

Улар орқаларига қарай-қарай кўздан ғойиб бўлишди.

* * *

Белгиланган соат етди. Уфқда оқ байроқ ҳилпиради. Болали аёллар, кекса ота-оналар, кийим-боши титилиб кетган аскарларнинг бетартиб сафи кўринди. Улоқтирилган қурол тоғ бўлиб уюлиб кетди.

Жангчиларимиз жой-жойида туриб, кишиларга минадан эҳтиёт бўлишни тушунтирар, саперларимиз тозалаган йўлларга йўллар эди.

Кутилмаганда болалар, оналар тушган бир арава минага учраб, парчаланди. Буни кўрган немис халқи, энди халоскор Совет Армиясини эмас, ўз қўли билан ўз халқини ўлимга рўпара қилган фашистларни лаънатлади. Шаҳарни миналаган кишиларни топмай, халқни ичкарига қўймасликка қарор қилдик. Халқнинг ўзи топиб берди уларни...

Шаҳарда ҳаёт бошланди.

Бир куни комендант хонасига ранги заъфарон бўлиб кетган, ҳолсизликдан товуши зўрға эшитилаётган бир немис кириб келди.

— Отто Бартель, — деб таништирди у ўзини. — Коммунистман. Немис халқининг доҳийси Эрнест Тельман билан қамоқда эдим. Қутулиб келяпман...

Григорий Дмитриевич халқ билан маслаҳатлашиб, фашизм зарбаларини матонат билан енгган Отто Бартельни шаҳарга бургомистр қилиб тайинлади.

2. Г. Д. БОРИСЕНКО (ўнгда) ва ИРМА-ГАБЕЛЬ-ТЕЛЬМАН (ўртада) немис шаҳрида.

Оч-яланғоч халқнинг қорнини тўйғазиш, кийимини бутунлаш керак эди. Корхоналарни тиклаш, ишга солиш, ерларни халққа топшириш, экин экиш кутарди.

Танклар — трактор, солдатлар — деҳқон бўлди. Ерга дон сепилди... Устига-уст душман кўппаклари ҳужум қилиб турар, ҳар бурчакдан ўқ узар, уларга қарши курашиш керак. Аммо ҳаммасини ленинча гуманизм, интернационализм йўлида собит туриб, совуққонлик билан амалга ошириш лозим. Бунинг учун пўлат ирода, ирода зарур.

Ўша кунлар ҳужжати ҳикоя қилади.

Ҳозир Берлинда яшаётган иқтисод фанлари доктори, 1945 йилда Коммунистик партия район комитетининг секретари бўлган Ганс Таммер ён дафтаридан:

«1945 йил, 4 июнь. Совет ҳарбий комендантининг фармойишига мувофиқ шаҳардаги фабрика, заводларни тиклаш ва ишга тушириш планини ишлаб чиқдим. Зарур граждан муассасаларини ташкил этишга қарор қилинди».

«1945 йил, 10 июнь. Германия Коммунистик партияси Бишофсверда округ сиёсий раҳбарлигининг биринчи мажлиси бўлди. Қишлоқ партия группаларини қайта тиклаш масаласи кўрилди. Мажлис кеч соат 11 да тугади ва биз ўн икки йилдан сўнг биринчи марта кўпчилик бир бўлиб, жанговар партия гимни «Интернационал»ни айтдик».

Ўша кунларда Г. Д. Борисенко киндик қони тўкилган она қишлоғи Брянскдаги Тимоновкадан хат олди. Унда шу жумлалар ҳам бор эди:

«Дўстинг Владимир Гранкиннинг оиласини, хотини Анна Рукановани, тўрт ёшли неварасини гитлерчилар халқнинг кўз ўнгида отиб ташлади.

Ҳамқишлоғинг Ольга Чувинованинг оч болаларига нон сўрагани учун калтаклашди...»

Рус майорининг қалбида ғазаб ўти алангаланди, У қасосга чорлади. Аммо...

ГАНС ТАММЕР ЁЗАДИ:

«Ҳарбий комендант майор Борисенконинг фармойиши билан, ҳамма эмизикли, ҳомиладор оналар сут ва қўшимча озиқ-овқат билан таъминланди».

Майорнинг немис шаҳрида тутган эсдалик дафтарида шундай жумлани ўқиймиз.

«Сержант Николай Кривошеев, немис антифашистлари авиабомба омборини топганларини хабар қилишганини билдирди. Сержант ва икки немис халқ миршаби билан омборга қараб шошиб кетдик. Кўчалардан бирида бизни бир уйнинг тепасидан автоматдан ўққа тутишди. Николай «оҳ» тортиб, ўтириб қолди. Уни кўтарганча, ўзимизни панага олдик, Уқ отилган уйни қуршаб, ичкарига кирдик.

Бир гуруҳ чоллар, аёллар, болалар бурчакда сиқилиб турарди. Полиция бошлиғи ғазаб билан, бир нечасини отиб ташлашга рухсат сўради. Қатъий ман этдим, ўша заҳоти қўйиб юборишни буюрдим».

Бургомистрнинг ёрдамчиси, таржимон Рудольф Карлович Шнейдер мақоласидан:

«Г. Борисенко халқимга чинакам коммунист сифатида муносабатда бўлган меҳрибон оталарча ғамхўрлик қилган».

Шаҳар тикланиб, корхоналар изга тушиб, кооперативлар тузилиб, озод ҳаёт ниҳоли ўзини тутиб, барг чиқарди.

Рус майори В. И. Ленин номидаги ҳарбий ўқув юртида ишлаб юрганида севиб қолган шаҳри Тошкентга, осойишта меҳнат қучоғига қайтди. Тошкентда, кейин Мирзачўлдаги паррандачилик совхозида, Янгийўл қишлоқ хўжалик бошқармасида ишлади. Ёшлигидаги касби — зоотехниклик қилди.

* * *

Яхшилиги дилларига мангу ёзилиб қолган немис дўстлари уни зўр тантана билан кутиб олдилар.

Г. Д. Борисенко немис ишчилар синфининг мангу барҳаёт доҳийси Эрнст Тельманнинг қизи, Германия Демократик Республикасида кўзга кўринган жамоат арбоби Ирма — Габель — Тельман билан бўлган ҳаяжонли учрашувни, тарихий дўстликни ҳикоя қилиб берди.

* * *

Комендантлик вақтим эди. Бир куни бургомистр Отто Бартель муҳим маслаҳати борлигини айтди. Ўша куниёқ вақт топиб, у билан гаплашдим.

Отто Бартель, немис меҳнаткашларининг асл фарзанди Эрнст Тельман билан дўстлигини, Баутцен қамоқхонасида бирга азоб чекканлигини, 1944 йил 18 август куни оташин курашчини фашистлар Бухенвальдга олиб бориб, крематорийга ташлаганликларини айтиб берди.

Сўнгра рафиқаси Роза ва қизи Ирма ҳаётлигини, уларни фашизмнинг қонли панжасидан асраш, ёрдам бериш лозимлигини билдирди.

Мен, улар Бишофсверда шаҳрига келишса, Совет Армияси вакиллари қўлдан келганча қўллаб-қувватлашга тайёр эканлигини айтдим. Улар меҳрибонлари Эрнст Тельманнинг дўсти Отто билан кўришгани, ота ҳақидаги гапларни эшитгани Бишофсвердага келишди. Отто қатори Г. Борисенко қадрли меҳмонларга мезбон бўлди. Уларнинг моддий танглигига ёрдам бериб, Берлиндаги истиқомат жойларига эсон-омон етиб боришларини таъминлади.

Ўша оғир кунларда ҳурмат қилган рус майорининг яхшилиги Ирма Габель-Тельманнинг ёдидан чиқмаган эди.

Бишофсверда шаҳрида дўстлар пионерлар билан учрашишди. Бахтиёр ёшларнинг алангали сўзлари жаранглади:

«Биз Эрнст Тельман сингари, Вильгельм Пик сингари Совет Иттифоқи билан дўстликни авайлаб асраш ва сақлашга қасамёд қиламиз».

Совет халқининг камтар вакили шу дўстликка озгина бўлса ҳам ҳисса қўшишда қатнашганидан хурсанд бўлиб қайтди.

* * *

Биз қаҳрамон билан хайрлашар эканмиз қўлимизга шу суратларни бериб илтимос қилди.

— Сиздан ўтиниб сўрайман, мана шу фотосуратни ҳам эълон қилишга ёрдам берсангиз. Биз бу зафар йўлини шу суратдаги барча миллат фарзандлари билан бирга босиб ўтганмиз. Булар билан мен Тошкентдаги В. И. Ленин номидаги ҳарбий билим юртида танишганман. Уларга 6 ой дарс бериб, жангга бирга кетганман. Эсимда, полкимизда рус, украин, қозоқлар қатори ўзбек йигитлари ҳам кўп эди. Улардан Қ. Халилов, Очилов, Исломов, Убайдуллаев, Ғофуров деган азаматларнинг номини сира унутмайман. Биз Бишофсверда шаҳрига Халилов, лейтенант Убайдуллаевлар билан бирга кириб борганмиз.

Ҳурматли жанговар дўстларим, саломат бўлсалар, менинг хотираларимни тўлдиришса бошим кўкка етарди.

Расул РАҲМОНОВ.

ШОЛИ МЎЛ БЎЛСИН

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Республикамизда етиштириладиган доннинг миқдорида шоли катта салмоққа эга. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII Пленуми қарорларида шоли етиштиришни кўпайтириш юзасидан белгиланган тадбирларни муваффақиятли амалга оширмоқ учун, шолипоялар майдонини кенгайтириш билан бир қаторда, илғор агротехникани қўлланиш, механизация ва химиялаштиришни кенг жорий этиш ва шу асосда деҳқончилик маданиятини кўтариш йўли билан ҳосилдорликни ошириш зарур. Бултур 62,4 минг гектар майдонга экилган шолининг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 23,5 центнердан ҳосил олинди. Ҳосилдорлик бу йил гектар бошига 26,8 центнерга, 1970 йилга бориб эса 35,6 центнерга етказилиши лозим.

Партия ва ҳукуматимиз шоличиликни ривожлантириш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилиб келмоқдалар, шоликор хўжаликларга моддий-техника ёрдамини кучайтирмоқдалар. Уларга тобора кўпроқ техника, минерал ўғитлар, заҳарли моддалар етказиб берилмоқда. Бунинг исботи учун бу йил республикадаги шоликор хўжаликларга ҳар гектар ер ҳисобига 120 килограммдан азотли, 60 килограммдан фосфорли ва 30 килограммдан калийли ўғитлар ажратилганлигининг ўзини кўрсатиш кифоя қилади. Ана шу ўғитлардан мақсадга мувофиқ фойдаланилса шолидан мўл ҳосил олиш мумкин. Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхози ва бошқа хўжаликларнинг тажрибаси шундан далолат беради.

Бу йил шолидан мўл ҳосил олиш учун ҳозирги кунларда ва бундан кейин қандай агротехника тадбирларини амалга ошириш керак? Биз қуйида шу ҳақда қисқача маслаҳатлар берамиз.

Ерни экишга тайёрлаш. Ерни экиш олдидан қуруқлигича яхшилаб текислаш шоли экишни тез тугаллаш ва поллар юзасининг текис бўлишини таъминлайди. Бундан ташқари, қия участкаларга ҳам алоҳида эътибор бериш ва уни сувга бостирилгандан кейин трактор билан молалаш даркор. Бу билан икки энг муҳим вазифа — шолипояларни яхшилаб текислаш ва ундаги қамишни йўқотиш бирданига ҳал қилинади. Айниқса, Амударё ва Сирдарёнинг қуйи оқимидаги янгидан ўзлаштирилган ерларда бу тадбирни амалга ошириш катта фойда беради. Ҳайдалган шолипоя ё фақат узунасига (суғориладиган картанинг кўндалангига) ёки узунасига ва кўндалангига молаланади. Мола бостириладиган вақтда айрим полосалар ёки поллардаги сувнинг қалинлиги 20-30 сантиметр бўлиши лозим. Тошкент областидаги айрим шоликор хўжаликлар ва Хоразм областидаги Ал Хоразмий номли совхозда шолипояларни текислашнинг ана шу усули қўлланилмоқда ва яхши натижага эришилмоқда.

Қорақалпоғистон Автоном республикасидаги бир қатор шоликор совхозларда қамишнинг томирини йўқотиш мақсадида шолипоялар экиш олдидан чуқур ҳайдалмоқда ва сўнг тупроқ ишланиб, майин ҳолга келтирилмоқда, ҳайдашдан сўнг орадан 3-4 кундан кўп вақт ўтказмай шоли экилмоқда ва шолипоялар сувга бостирилмоқда. Ёғингарчилик кам бўлган районларда қиёққа қарши курашиш мақсадида экиш олдидан шудгорни 12—15 сантиметр чуқурликда қайта ҳайдаш ҳам яхши натижа беради. Курмак ва шамай тарқалган майдонларга уруғни бошқа майдонлардагига нисбатан кечроқ, яъни 15 майдан 1 июнгача экиш, шунгача эса ерни экиш олдидан ишлаш ва суғориш йўли билан бегона ўтларнинг тез ўсишига имкон бериш ҳамда уларни экишдан олдин йўқотиш даркор.

Экиш муддатлари. Илмий муассасалар тўплаган кўп йиллик маълумотлар ва илғор хўжаликларнинг тажрибасига асосланиб, районлаштирилган ва маҳаллий нав шолини экиш бўйича қуйидаги муддатларни тавсия этиш мумкин: кечпишар «УзРОС 7-13», «УзРОС-7», «УзРОС-275» навларини кечи билан 20 майгача, ўртапишар «УзРОС-269», «УзРОС-259», «Ўзбекистон 2» навларини узоғи билан 30 майгача, тезпишар «Арпашоли» ва «Дубовений —129» навларини 10 май билан 20 май ўртасида экса бўлади. Лекин шуни айтиш керакки, шолининг юқоридаги навларини экишнинг бу муддатлари тахминий бўлиб, ҳар бир хўжаликнинг мутахассислари тупроқдаги ҳарорат даражасини ҳисобга олиб, унга ўзгартиш киритишлари мумкин.

Экиш нормаси. Экиш нормасини белгилаганда ернинг хусусиятини, яъни унинг уруғини ундириш қобилиятини ҳисобга олиш зарур. Республикамизнинг турли областлари ва районларида экилган уруғнинг 65 процентдан 75 процентигача униб чиқади. Ҳар гектар ерга экиш усули ва сув режимига қараб 6 миллион донадан тортиб 7,5 миллион донагача, яъни 220—250 килограмм яроқли уруғ сепилиши керак. Ишлаб чиқаришда шолини икки усул билан — «СУ-24» маркали ва бошқа хил дон сеялкалари билан ҳамда сувга сочиб экиш қўлланилади. Шоли сеялкалар билан экилганда уруғ қуруқ тупроққа бир-икки сантиметр чуқурликка ташланади. Бунга эришмоқ учун сеялканинг сошникларига чуқурликни чегаралайдиган мосламалар ўрнатилади. Шолини сеялкалар билан бегона ўтлар кўп тарқалмаган, яъни янгидан ўзлаштирилаётган ерларга, бедапояларга ва сувни кам талаб қиладиган бошқа экинлар ўрнига экиш лозим. Яхши текисланмаган ерларга эса шолини яхшиси полнинг юзасини трактор моласи ёки оддий мола билан бир оз равонлаштириб сувга қўл билан сочиш даркор.

Суғориш режими. Шоли механизмлар билан (сочиб ёки қаторлаб) экилганда экиш тугалланиши биланоқ бир йиллик ўтлар кам тарқалган шолипоялар дарҳол 10-12 сантиметр қалинликда, бегона ўтлар кўп тарқалган эски шолипоялар эса 20 сантиметргача қалинликда сувга бостирилади. Сувнинг бундай қалинлиги икки-уч кун давомида бирдек ушлаб турилади ва сўнг беш-олти кун давомида тупроққа сингиб кетишини ҳисобга олиб шолипояга сув қўйиш тўхтатилади. Шоли тўла ундириб олингач (экишдан кейин орадан 8-11 кун ўтгач) бегона ўтларга қарши гербицидлардан фойдаланиладиган участкалардаги поллар яна 20 сантиметр қалинликда, гербицидлардан фойдаланилмайдиган участкалардаги поллар эса 30 сантиметр қалинликда сувга бостирилади. Сув 20 сантиметр қалинликда қўйилган участкаларда у 8-10 кун, 30 сантиметр қалинликда қўйилган участкаларда эса 6-7 кун давомида ушлаб турилади. Бегона ўтлар йўқ бўлгач эса, сувнинг қалинлиги камайтирилиб, 10-15 сантиметрга келтирилади ва у шу ҳолда вегетация даврининг охиригача ушлаб турилади.

Шоли қўлда сочилган шолипоялар 5-10 сантиметр қалинликдаги сувга бостирилади ва сув шу ҳолида 6-8 кун ушлаб турилади. Шоли униб чиққач эса еттинчи-саккизинчи кунда сувнинг қалинлиги 20-30 сантиметрга етказилади. Сўнг уни яна камайтириб, 10-15 сантиметрга келтирилади ва шу ҳолида бутун вегетация даврида ушлаб турилади.

Шоли бегона ўтлар кўп тарқалган участкаларга экилганда сувнинг то шоли шохлагунча полларнинг бутун сатҳидан бир текис оқиб туришини ва вегетация давридаги жуда иссиқ кунларда эса қўйилган сувнинг 20 проценти оқиб, чиқиб кетиб туришини таъминлаш керак.

Гербицидларни қўлланиш. Гербицидлар шолипоялардаги бегона ўтларга қарши курашнинг қудратли воситаси ҳисобланади. Улар шоли экини орасида ўсадиган бегона ўтларни танлаб йўқотади ва гербицидларнинг тавсия этилган миқдори пуркалса, шолига зиён етказмайди. Бегона ўтларга қарши кураш мақсадида шолипояларга гербицидларни пуркашдан 3-4 кун олдин поллардаги сув чиқариб юборилади ва тупроқ бир оз қуритилади. Гербицидлар пуркаб бўлингандан кейин орадан бир кеча-кундуз ўтгач эса поллар яна зарур қалинликдаги сувга бостирилади.

Бизнинг республикамиз шароитида гербицидларни экилган шоли тўла униб чиқиб 3-4 та барг ҳосил қилганда ишлатиш яхши натижа беради. «Стам Ф-34» ва бошқа хил гербицидлардан гектарига 5—7 килограмм, пропанид гербицидини эса гектарига 7 килограммдан пуркаш тавсия этилади.

Шолини ўғитлаш. Илгариги йили дон-дуккакли экинлар ва дуккакли ўтлар экилган майдонларга бу йил шоли экканда азотли ўғитлар тавсия этилган нормасининг ярмини солиш керак. Сульфат аммоний шолига солинадиган азотли ўғитларнинг энг яхши тури ҳисобланади. Аммиак селитрасидан шолини иккинчи марта озиқлантиришда фойдаланиш мумкин. Фосфорли ўғитлардан туюлган ва донадор суперфосфат, калийли ўғитлардан эса 50 процентли хлорли калий тузи ишлатилади.

Шоли оммавий равишда униб чиқа бошлаган вақтда, тўртинчи барг пайдо бўлмасдан олдин ва шолипояда биринчи ўтоқ ўтказилгандан кейин биринчи марта, экин оммавий равишда шохлаган даврда ва шолипояларда иккинчи ўтоқ ўтказилгандан кейин эса иккинчи марта озиқлантирилади.

Уруғчилик. Колхоз ва совхозларнинг уруғлик участкаларига биринчи ва иккинчи репродукцияли элита уруғи экилади ва унинг ҳосилидан келгусида барча майдонларга экиладиган уруғлик сифатида фойдаланилади.

Уруғлик участкаларига ҳосилдор ва текис, бегона ўтлар босмаган, суғориш тармоқлари яхши ишлайдиган ҳамда оқинди сувни чиқариб юборадиган системалари бўлган майдонлар ажратилади. Уруғлик учун ажратилган участкалар майдони хўжаликларни келгуси йили етарли миқдордаги ўз уруғлиги билан таъминлайдиган даражада ҳосил олинадиган бўлиши зарур. Бир участкага бир хил навдаги уруғни икки йилдан ортиқ экиш ярамайди.

Х. ЎРМОНОВА — Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот институтининг директори, биология фанлари кандидати, С. МАЗУРИН — қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, А. НЕСТЕРОВ, М. СБОРЩИКОВА — Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот институтининг илмий ходимлари, КИМ ЧАН-СЕ — Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхози уруғчилик хўжалигининг бош агрономи, А. В. ЛИ — шу райондаги «Северний маяк» колхозининг бош агрономи.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ. Париж районининг иш ташлаган бинокорлари иш ҳақининг оширилишига эришдилар. Мамлакатда қимматчилик тинмай кучайиб бораётганлигига қарамай 1963 йилнинг май ойидан бери иш ҳақи бир хилда сақланиб келар эди.

Умуммеҳнат конфедерацияси бинокорлар касаба союзлари федерациясининг бу ерда эълон қилинган баёнотида бундай дейилади: «Қатъий бирлик, бирдамлик ва ўз ҳаётий ҳуқуқлари учун охиригача астойдил курашиш туфайлигина шундай муваффақиятга эришиш мумкин эди».

БЕЛЬГИЯ

БРЮССЕЛЬ. Бельгия бинокорларининг умумий забастовкаси давом этмоқда. Бутун мамлакатда 200 мингдан кўпроқ киши иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитларини яхшилаш тўғрисидаги талабларни ҳисобга олган ҳолда янги меҳнат шартномаси тузилишини талаб қилиб иш ташлади.

Касаба союз вакиллари билан корхона эгаларининг ҳукумат воситачиси иштирокидаги учрашувлари ҳеч қандай натижа бермади; корхона эгалари иш ташловчи бинокорлар талабини қондиришдан бош тортмоқдалар.

ИТАЛИЯ

РИМ. Фиат автомобиль компаниясининг корхоналарида сўнгги бир ярим ой ичида тўртинчи марта иш тўхтаб қолди. Компания ишчилари ва хизматчилари меҳнат шароитини яхшилаш ва 44 соатлик иш ҳафтаси жорий этиш тўғрисидаги талабини қондиришдан маъмурият бош тортганлигига жавобан 24 соатлик забастовка эълон қилдилар.

Рим кўчаларида пойтахт меҳмонхоналари ходимларининг намойиши бўлиб ўтди. Лифтёрлар, супурувчилар, официантлар иш ҳақининг қатъий минимуми белгиланган янги умуммиллий меҳнат шартномаси тузилишини талаб қилмоқдалар.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН. Англияда кўмир саноати корхоналарини ёпиб қўйиш давом этмоқда.

Яқин ўн икки ой ичида рентабель ишламаганлиги туфайли 70 га яқин шахта ёпилади. Натижада тахминан 17 минг кончи ишсиз бўлиб қолади.

«Таймс» газетасининг хабар беришига кўра, сўнгги ўн йил мобайнида кўмир саноатидаги ишчилар сони 300 минг киши камайди ва кўмир саноатида ғагин ҳам кўп киши ишдан бўшатилиши кутилмоқда. [ТАСС].

Мексика пойтахти — Мехико шаҳрида АҚШнинг Вьетнамда олиб бораётган урушига қарши кўпминг кишилик норозилик намойиши ўтказилди. Бу намойиш Хуграса кўчасида бўлиб ўтган оммавий митинг билан тугалланди. Ишчилар, студентлар, интеллигенция вакиллари «Вьетнам ғалаба қозонади», «Йўқолсин Америка империализми», «Яшасин Вьетнам, янкийлар йўқолсин» деган шиорларни кўтариб ўтдилар.

Э. Саратов телефотоси (ТАСС фотохроникаси)

Венгрия пойтахтида традицион халқаро ярмаркага тайёргарлик ишлари кучайиб кетди. Бу ярмарка Будапешт парки территориясида очилади. Шаҳарга ҳар куни ярмаркада қатнашувчи мамлакатларнинг кўплаб юклари келиб тушмоқда. Суратда: Совет Иттифоқи павильонига қўйиладиган юк ташувчи автомашиналар.

МТИ—ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ГДР

Берлинда озод немис касаба союзлари бирлашмасининг VII конгресси очилди.

Конгресснинг кун тартибида — озод немис касаба союзларининг VI ва VII конгресслари ўртасидаги даврда Германия Демократик Республикаси касаба союзларининг фаолияти тўғрисида озод немис касаба союзлари марказий правлениесининг ҳисоботи, озод немис касаба союзлари марказий правлениеси раиси, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Герберт Варнкенинг «Ривожланган социализм ижтимоий системасини яратишда касаба союзларининг вазифалари» тўғрисидаги доклади, озод немис касаба союзлари раҳбар органларини сайлаш масалалари бор.

* * *

Магдебургда Германия демократик деҳқонлар партияси VIII съезди ўз ишини тамомлади.

Германия демократик деҳқонлар партиясининг асосий вазифаси, деб таъкидланади съезд қабул қилган қарорда, ҳозирги социалистик асосда қишлоқ хўжалиги ривожланишини давом эттирмоқ учун Германия Демократик Республикасида ривожланган социализм ижтимоий системасини вужудга келтиришга ҳамма куч-қувватларни сарфлашдан иборатдир. Қишлоқ хўжалигида кооператив алоқаларини янада ривожлантиришга ва қишлоқ хўжалик корхоналари билан озиқ-овқат саноати корхоналари ўртасидаги шу алоқаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Шимолий Чехияда йилига очиқ усулда 15 миллион тонна қорамтир кўмир қазиб чиқарадиган қудратли карьер вужудга келтирилмоқда. Қурувчилар кўмир кони бетидаги яроқсиз жинсларни сидириб олиб ташлайдиган улкан машинани монтаж қилиб бўлдилар. Бу машина икки одимловчи экскаватор ва лентали транспортер билан бирга ягона технология линиясини ташкил қилади. Машина ва механизмлар комплекси ҳар соатда 10 минг куб метрдан ортиқ яроқсиз жинсни кавлаб ташишга имкон беради.

Максим Горький номи берилган ва республикада энг катта бу карьер Шимолий Чехия ҳавзасининг қорамтир кўмирга бой конларида қурилмоқда. Шимолий Чехия ҳавзаси социалистик қурилиш йилларида кенг ўзлаштирила бошлади.

Шимолий Чехиянинг қорамтир кўмири асосан иссиқлик электр станцияларининг ўтхоналарида ёқилади. Бу районда Чехословакия теплоэнергетикасининг катта базаси вужудга келтирилмоқда. Катта химия корхоналарида ҳам Шимолий Чехия кўмиридан хом ашё сифатида фойдаланилмоқда.

БОЛГАРИЯ

Болгар халқи чорвадорларнинг катта отряди — қўй чорвачилари ва чўпонларни шарафламоқда. Бу байрам анъанага айланиб, кооператив қўйчилигини ривожлантиришда эришилган ютуқлар кўриги куни бўлиб бормоқда.

Болгарияда 5,5 миллион бошдан ортиқ асосан зотли қўйлар бор. Қўйчилик маҳсулотлари йил сайин кўпайиб бормоқда. 1956 йилда давлат қишлоқ кооперативларидан 170 тонна меринос жун харид қилган бўлса, ўтган йили 4870 тонна, яъни салкам 29 баравар кўп харид қилди. Гўшт ва бринза ишлаб чиқариш ҳам анча кўпайди.

МОНГОЛИЯ

Монголия пойтахтининг телевидение студияси мунтазам равишда программалар кўрсата бошлаганига ярим йилдан сал ошди. Ҳозирча бу студиянинг программаси ҳафтасига тўрт марта кўрсатилмоқда. Программанинг «Интернационал дўстлик клуби», «Социалистик мамлакатларда», «Ёшлар ва замонамиз», «Музика тўлқинларида» деган ва бошқа бир қанча қизиқарли цикллари бор. Студияда юздан ортиқ ижодий ходимлар, шу жумладан бир группа совет мутахассислари ишламоқда.

Монголияда «Орбита» станцияси бунёд этилади. Монгол телетомошабинлари Совет Иттифоқи ва Европа мамлакатларидан бериладиган программаларни «Молния-1» сунъий йўлдоши ёрдамида ўз экранларида кўрадилар. (ТАСС).

АМЕРИКАНИНГ ЯНА УЧ САМОЛЕТИ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 6 май. (ТАСС). Вьетнам Халқ Армиясининг ҳаво ҳужумидан мудофаа қисмлари кеча Куангбинь вилоятининг территорияси устида Американинг 3 самолётини уриб туширдилар.

Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Вьетнам Демократик Республикаси территорияси устида уриб туширилган Америка самолётларининг жами 2890 тага етган.

ЗАНЖИБАРДА СОВЕТ ФИЛЬМИ КЎРИГИ

ЗАНЖИБАР, 7 май. (ТАСС). Бу ерда «Ленин 1918 йилда» бадиий кинофильмининг жамоат кўриги бўлди. Кўрикни Занжибардаги СССР консулхонаси уюштирди. Бу ерда Занжибар президенти Абейд Каруме, министрлар, революцион кенгаш аъзолари ва бошқа арбоблар ҳозир бўлдилар. Жаҳон пролетариатининг доҳийси ва жаҳонда биринчи социалистик давлат асосчиси ҳақида ҳикоя қилувчи фильмни томошабинлар қизгин кутиб олдилар.

ЖИБУТИДА СУИҚАСД

АДДИС-АБЕБА, 7 май. (ТАСС). Кеча, «Афарлар ва иссалар Франция территорияси»нинг пойтахти — Жибутида ҳукумат кенгашининг раиси Али Ориф Бурҳонга суиқасд қилинди. Али Ориф Бурҳон машинаси шаҳар марказидан ўтиб бораётганида унга граната ташланди.

«Афарлар ва иссалар Франция территорияси» — собиқ Франция Сомалиси — 1967 йилги референдумдан сўнг Франция территорияси статусини қабул қилган эди.

Финляндияда ишлаб чиқарилаётган бешта кеманинг тўрттаси Совет Иттифоқига жўнатилиб турибди. Мамлакат кемасозлик саноати корхоналарида СССР нинг буюртмаси билан қудратли юк ташувчи музёрар кемалар, балиқ овловчи траулерлар тайёрланмоқда. Суратда: янги «Мурманск» музёрар кемаси. Бу, Хельсинкида Совет Иттифоқининг буюртмаси билан ишлаб чиқарилган тўртинчи қудратли кемадир.

А. Стужин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

8 МАЙ — НЕМИС ХАЛҚИ ГИТЛЕРЧИЛАР АСОРАТИДАН ОЗОД БЎЛГАН КУН

ОДЕРДА БАҲОР

8 МАЙ қаҳрамонона Совет Армияси немис халқини Гитлер фашизми зулмидан озод этган кундир. Бу кун миллатимиз солномасининг ойдин саҳифэсидир. Бундан 23 йил муқаддам ана шу тарихий кунда бизнинг мамлакатимиз устида гитлеризм зулматини тилка-пора қилиб, янги нурли тонг отди.

1945 йилнинг май ойида фашист армияси тор-мор келтирилганлигининг оламшумул тарихий аҳамиятини, СССР халқларининг буюк ғалабаси аҳамиятини ҳамма немислар ҳам дафъатан тушуниб етмаган эдилар. Геббельс тарғиботининг иғвосига учган ҳамда нацистларнинг ёлғон-яшиқ гапларига ишонган кўпгина немислар совет халқи ҳамда бутун тараққийпарвар инсоният биринчи бор нишонлаётган Ғалаба кунини немисларнинг мағлубияти куни деб ўйладилар. Ана шу немислар келажакка ишонмас эдилар. Лекин ҳафталар, ойлар, йиллар ўтаберди. Немис халқи ана шу тоифасининг ҳам кўзи очилиб, ўзларини фашист пропагандаси тўғри йўлдан чалғитганига имонлари комил бўлди.

Мана бугун, тарихий ғалабадан кейин 23 йил ўтгандан сўнг Германия Демократик Республикасининг 17 миллиондан кўпроқ граждани гитлерчилар Германияси сўзсиз таслим бўлган кун — 8 майни ўзларининг мўътабэр байрамлари каби, немис халқининг озодлик куни тариқасида нишонламоқдалэр.

Биз билан бирга, бизнинг халоскорларимиз бўлган совет кишилари билан биргаликда, жаҳондаги ҳамма халқлар билан биргаликда Эльба дарёсининг нариги қирғоғидаги ҳамма софдил немислар ҳам Ғалаба кунини нишонламоқда. Улар биз билан биргаликда немис юртидаги биринчи ишчи-деҳқон ҳукуматининг ютуқларидан қувонмоқдалар. Ҳақиқатан ҳам бу ғалабаларни тарихий ғалабалар десак арзийди. Германия Демократик Республикасидаги меҳнаткашлэр эксплуатация ва маънавий қулликдан озод бўлдилар, ўз тақдирларини ўзлари яратмоқдалар, улар янги социалистик жамиятнинг, адолэтпарвар жамиятнинг актив қурувчиларидир.

Янги социалистик Германияни бунёд этаётган меҳнаткашларнинг иш самарасини республиканинг ҳамма округларида аниқ-равшан кўриш мумкин. Қирғин урушнинг вайроналари ўрнида йирик саноат шаҳарлари бунёд этилди, янги корхоналар, мактаблар, клублар, театр ва кинотеатрлар бинолари қад кўтарди. Бир замонлар Ғарбда бизнинг мамлакатимизни «картошка экиладиган дала» деб айтишарди. Эндиликда Германия Демократик Республикаси жаҳондаги саноати юксак даражада тараққий этган ўн давлатнинг биридир.

ГДРда маданий қурилиш борасида ҳам катта муваффақиятларга эришилди. Революцион ўзгаришларнинг энг буюк самараси шундаки, мамлакатимизда янги одам, маънавий дунёси бой одам камолга етмоқда. Янги авлод эгоизм ва миллий маҳдудликдан ҳолидир. Бу авлодга социалистик тафаккур, социалистик ишлар, Ватан олдидаги бурчини юксак ҳис этиш, умумий иш учун жон куйдириш каби ажойиб фазилатлар сингиб кетган. ГДРда социалистик тузум шароитида тарбия топиб, камол топаётган бу одамлар немис миллатининг умиди ва келажагидир. Бу кишиларнинг ақли бутун, улар давлатни бошқаришда қатнашмоқдалар. Жамоатчилик ишларида, мактаблардаги ота-оналар комитетларида, ишчи-деҳқон инспекцияси ва бошқа ташкилотлар ишида фаол иштирок этмоқдалар. Немис ишчилар ҳаракатининг ўртоқ Вальтер Ульбрихт сингари атоқли арбоблари билан бир сафдэ туриб давлат аппарати ишини бошқараётган меҳнаткашлар орасида халқ палатасининг депутатлари, ГДР Давлат кенгашининг аъзолари, маҳаллий ҳокимият органларининг депутатлари бор.

Халқимизнинг энг ажойиб муваффақиятларидан бири шуки, мамлакатимизда социалистик демократия тобора ривожланиб бормоқда. Бунинг ёрқин далили сифатида ГДР янги конституциясининг овозга қўйилишини айтиб ўтса бўлади. Республикамиздаги ҳамма грэжданларнинг 94 фоизидан кўпроғи немис ишчи-деҳқон ҳукуматининг социалистик конституциясини бажонидил маъқуллади.

Янги конституцияда Германия Демократик Республикаси тинчликсевар давлат эканлиги яна бир бор таъкидлаб ўтилган. Бизнинг республикамизда Гитлер фашизмига қарши жон олиб жон бериб курашган халқларнинг тинчлик ҳақидаги эзгу орзу истаклари рўёбга чиқди. Республикамиз гражданлари немис тупроғида янги уруш олови ёқилмэслиги учун ҳамма куч-ғайратларини сарфлаяжакларини қатъий қилиб айтдилар.

ГДР меҳнаткашлари тинч ижодий меҳнат билан банд бўлаётган бир вэктда Федератив Республиканинг ҳукмрон доиралари националистик пропагандани зўр бериб давом эттирмоқдалар. Федератив Республиканинг казо-казолари Европадаги чегараларни қайта тузиш юзасидан жиноятқорона планларни тузмоқдалэр. Германия Федератив Республикасида реваншизм сиёсати ўтказилмоқда. ГДРда тинчлик ва социализм ғоялари тантана қилаётган бир вақтда, Ғарбий Германия Федератив республикасида демократия бўғилмоқда ва неофашизм бош кўтармоқда.

ГДР меҳнаткашлари Германия Демократик Республикаси ҳамда Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик ГДР ғалабаларининг гарови эканлигини аниқ-равшан кўриб турибдилар. ГДРнинг ҳар бир граждани ўзининг социал ва миллий озодлиги фақатгина СССР билан иттифоқда рўёбга чиққанлигини яхши билади.

Немис халқи озодлик кунида совет халқига ва унинг шавкатли Қуролли Кучларига яна бир бор иззат-ҳурматини ва миннатдорчилигини изҳор қилади. Совет Иттифоқи ва унинг Қуролли кучлари гитлерчилар фашизми устидан тарихий ғалабани таъминлагандир.

Вольфганг КЛАУЗНЕР,
публицист, [ГДР]
(АПН).

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ТОМДАГИ БЎРИ

Бу воқеа Ҳазорасп районидаги Карл Маркс номли колхозда рўй берди. Товуқ «ўғриси» пайдо бўлди. Кечда қўноқда ётган товуқ эрталабгача зимзиё бўларди.

Бир куни Жуманазар ота томга чиқиб, молларга сомон туширмоқчи бўлди. Ғалати махлуқ сомон орасида ириллаб қолди.

— Маткарим, милтиқни олиб томга чиқ. Бир бало сомонга кўмилиб ётибди.

Жуманазар отанинг ўғли Маткарим милтиқни ўқлаб келганида, ҳалиги махлуқ сомон орасидан жон талвасада югуриб қолди. Маткарим ўқ узди. Қараса ҳеч қанақа бало эмас, чия бўри экан.

Товуқ «ўғриси» маълум бўлди. Чия бўри ҳар куни кечаси товуқни бўғиб ўлдирар, деворга туташган дарахт шохлари орқали томга чиқиб олиб, сомоннинг орасидаги уясида маза қилиб еркан. Қизиғи шуки, қўшниларнинг товуғини ўғирлаган-у, ўзи макон қилган хонадоннинг товуқларига тегмаган. Ажаба, бу айёрликданмикин ёки ўзига бошпана қилган уйга хиёнат қилишни эп кўрмаганмикин?

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Ўзбекистоннинг ҳамма районларида ҳаво ўзгариб туради. Фарғона водийсининг айрим жойларида вақти-вақти билан ёмғир ёғади, момақалдироқ бўлади. Республиканинг қолган жойларида ёғингарчилик бўлмайди. 19-24, жанубда эса 26 даражагача иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. 18-20 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт (Муқимий номли театр артистлари). 9.30 — Фортепьяно пьесалари. 9.50 — «Тинчликни ҳимоя қилиш армияси» (тож.). 10.10 — «Қаҳрамонлик поэмаси». 11.15 — «Яшараётган саҳро» (Туркистонда суғориш ишлари ҳақида Ленин декретининг 50 йиллиги олдидан). 11.25 — Тожик композиторларининг асарлари (Ўзбекистонда тожик маданияти декадаси олдидан). 12.15 — «Ҳамза» (увертюра). 13.30 — Қўшиқлар. 16.10 — Д. Шостакович. 7-симфония. 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 17.00 — Ўзбекистоннинг музика маданияти. «Ёш композиторлар». 18.00 — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. «Ленинча ишлаш усули» (рус.). 18.10 — «Зумрад» сюитаси (рус.). 18.40 — Спорт (рус.). 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00 — «Қайрат» (Олмаота) — «Пахтакор» командалари ўртасида футбол (Олмаота шаҳридан репортаж). 20.45 — «Индустрлашган Ўзбекистон» (радиожурнал). 21.10 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.20 — Вальс кечаси. 22.40 — Шеърлар. 23.15 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.** 18.[illegible] — **Теleянгиликлар** (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.20 — **Оталар жасорати** (ўсмирлар учун). 19.00 — **«Қайрат»** (Олмаота) — **«Пахтакор»** командалари ўртасида **Футбол,** танаффус вақтида **телеянгиликлар.** 20.45 — **Ватанга совға** (фильм-концерт). 21.[illegible] — **Абадий сақлансин** (телефильм премьераси, рус тилида).

22.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Тулки, қундуз ва бошқалар** (болалар учун кинофильм). 18.20 — **Телеянгиликлар.** 18.30 — **Концерт** (ўзбек тилида). 19.00 — **Мен — «Берёза»** (телевизион бадиий фильм). 20.05 — **КВН.**

Ўзбек тилида: 21.35 — **Телеянгиликлар.** 21.45 — **Улуғ Ватан уруши** (кинофильмнинг биринчи серияси).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — «Ёшлик» студияси. **Ажойиб учрашувлар** (рус тилида).

Ўзбек тилида: 20.40 — **Солдат отаси** (бадиий фильм). 22.10 — **Тошкент истиқболи.** 22.30 — **Опа-сингил Кучликовалар куйлайдилар** (рус тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 8/V да **Шоир қалби,** 9/V да **Концерт,** 10/V да кундуз **Жизель,** кечқурун **Лайли ва Мажнун.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/V да кундуз ва кечқурун **Ўғирланган умр,** 10/V да **Бўрон қуши.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 9/V да кундуз **Гавҳари шамчироқ,** кечқурун **Навоий Астрободда,** 10/V да **Навоий Астрободда.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Фарҳод жасорати — «ДРУЖБА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «МОСКВА», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Шўнғувчи бомбардимончи хроникаси — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Сув париси тасвирланган узук (эрталаб соат 11-45 ва кундуз 3-15 минутда). **Анна Каренина** (кеч соат 6-45 ва 9 яримда) — «ЧАЙКА».

ЁЗГИ БИНОДА

Портлатилган дўзах — «РАКЕТА».

Замондошинг — НАВОИЙ номли.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти ва Ўзбекистон ССР фанлар академияси А. Навоий номидаги адабиёт музейи коллективи Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор Х. Т. Зариповга рафиқаси

Лаъли ЗАРИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти коллективи институт илмий ходими У. Муҳитдиновга онаси

Кимё ИСМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216. Халқаро ҳаёт — В37604. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85. Бухоро 31—41. Қарши 3—08. Нукус 42—62. Самарқанд 31972. Термиз 23—27. Фарғона 41—88. Урганч 34—55.

Б № — 106. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 08381.